

Lehen Hezkuntzako Irakasleen Gradua

Gradu Bukaerako Lana

**ANIZTASUNAREN TRATAERA; EGOKITZAPEN
CURRICULARRA ETA HAU KLASEAN
APLIKATZEKO TEKNIKA PSIKOPEDAGOGIKOAK**

Aitor ECHAGÜE ALCALDE

GIZA ETA GIZARTE ZIENTZIEN FAKULTATEA

NAFARROAKO UNIBERTSITATE PUBLIKOA

Ikaslea / Estudiante

Aitor ECHAGÜE ALCALDE

Izenburua / Título

Aniztasunaren trataera; egokitzapen curricularra eta hau klasean aplikatzeko teknika psikopedagogikoak

Gradu / Grado

Lehen Hezkuntzako Irakasleen Gradua

Ikastegia / Centro

Giza eta Gizarte Zientzien Fakultatea
Nafarroako Unibertsitate Publikoa

Zuzendaria / Director-a

Fernando. TRÉBOL. UNZUE.

Saila / Departamento

Psikologia eta Pedagogia saila / Departamento de Psicología y Pedagogía

Ikasturte akademikoa / Curso académico

2012/2013

Seihilekoa / Semestre

Udaberriko seihilekoa

Laburpena

Lan honetan aniztasuna da oinarrizko gaia. Zehatzago, ikasle batzuen behar bereziei aurre egiteko erabiltzen den estrategia bat; egokitzapen curricularra. Eta zer nolako teknika psikologikoak erabili behar diren hau eguneroko klasetan aplikatzeko.

Gaur egun, irakasleon zereginen artean, klasean existitzen den aniztasunari erantzutea dago. Askotan, irakasleok behar bereziak dituen ikasle batekin topo egiten dugu. Kasu hauetan, prozesu bat dago finkatuta behar hauei aurre egiteko. Baina, askotan, irakasleak zalantza eta kezka asko ditu behar bereziko ikasle hauekin eguneroko lana aurrera eramateko orduan.

Horregatik, lan honen bitartez behar bereziko ikasleen aurrean irakaskuntza-ikaskuntza prozesua aurrera eramateko zer prozesu garatu behar dugun azalduko dut. Nire arreta, esan bezala, hartu daitekeen neurri batetan zentratuko dut. Egokitzapen curricularrean alegia, behar sakonak dituzten ikasleei zuzendutako neurria. Egokitzapen curricularra klaseko egunerokotasunean aplikatzeko teknika psikologikoak aurkeztuko ditut, bai klaserako eta baita gorputz heziketako klaseetarako. Horretarako kasu konkretu batean zentratuz. Jakin baitakigu ikasle bakoitza behar propioak dituela eta beraz, ikasle bakoitzarekin era batez jokatu behar dugula.

Hitz gakoak: Integrazioa; inklusioa; aniztasuna; egokitzapen curricularra; behar bereziak.

Resumen

El tema central de este trabajo es la diversidad. Más concretamente, una de las estrategias que se llevan a cabo cuando percibimos que un alumno tiene necesidades especiales; la adaptación curricular. Y qué tipo de técnicas psicológicas llevar a cabo en la aplicación de esta adaptación en el día a día.

Una de las responsabilidades de un profesor es atender a la diversidad que existe en su clase, y responder a las necesidades educativas de cada alumno. Cuando el tutor se encuentra en su clase un posible caso de necesidades especiales, existe un protocolo a

seguir. Pero muchas veces, al profesor le surgen dudas acerca de cómo actuar con este tipo de alumnos dentro del aula.

Por todo eso, en este trabajo, explicare el proceso a realizar para afrontar el proceso de enseñanza aprendizaje cuando nos encontramos con un alumno con necesidades educativas especiales. Centrando mi atención en la adaptación curricular. Investigando un caso concreto (pues con cada caso se actúa de una manera concreta, y no se debe generalizar) y desarrollando pautas para la aplicación de la adaptación curricular en el aula y en clase de educación física.

Palabras clave: integración; inclusión; diversidad; adaptación curricular; necesidades especiales.

Abstract

The main topic of this Project is Diversity. More precisely, one of the strategies that are performed when we notice that the pupil has special necessities. The curriculum development's adaptation. Which psychological techniques must be taken in care in the realization of the daily adaptation.

One of the responsibilities of a teacher is to take care of the diversity of the class, and answer the learning individual necessities of each student. When the teacher found in a class a possible case of special necessities, there is a procedure which must be followed. But lots of times, the teacher has doubts about how to act with these type of students in the classroom.

Therefore, in this project, it will be explained how to act to cope with the process of teaching learning students with special necessities. Focus on the attention in the curriculum development's adaptation. Investigating a specific case (because in each case the actuation must be specific, there should not be any generalization) and developing the correct steps that should be taken for the success of the curriculum development's adaptation in the classroom and in the physical education.

Keywords: Integration; Inclusion; Diversity; Curriculum Adaptation; Special needs;

AURKIBIDEA

1. Antecedentes, objetivos y cuestiones	1
1.1. Antecedentes	1
1.1.1. Recorrido historico de la diversidad	1
1.1.2. Aniztasunean esku-hartzeko protokoloa	10
1.1.3. Banakako egokitzapen curricularraren eredua	12
1.2. Objetivos	14
1.3. Cuestiones	15
2. Marko teorikoa	15
2.1. Aitzindariak	16
2.1.1. Vigotsky	16
2.1.2. Marchesi, Palacios eta Coll. HSALO, legearen bultzatzaileak	17
2.2. Garapen psikologikoaren korronteak	18
2.3. Egokitzapen curricularra aplikatzeko teknikak	20
3. Garapena: Jatorrizko ikuskera historikoak edo kontzeptualak.	23
3.1. Kasu ezberdineganako esku-hartze orokorra	23
3.2. Ikusmen urritasuna duen kasu errearen egokitzapena aztertzen	25
3.2.1. Pauso ezberdinak	25
3.2.1.1. Ikaslearen datuak	25
3.2.1.2. Ebaluaketa psikopedagogikoa	26
3.2.1.3. Esku hartzea	28
3.2.1.3.1. banakako curriculum egokitzapena informazioa formalki islatuta	31
3.3. Egokitzapen curricularra klasean aplikatzeko metodoak	41
3.3.1. Teknikak klaserako	41
3.3.2. Teknikak gorputz heziketa klaserako	44
3.3.3. Gorputz heziketako klaseetarako adibide batzuk	43
3.3.4. Zailtasunak	48
4. Eragin psikologikoak, pedagogikoak edo sozialak ikastetxean	50
Ondorioak	
Erreferentziak	
Eranskinak	
A. Eranskina I	
A. Eranskina II	

1. ANTECEDENTES, OBJETIVOS Y CUESTIONES

1.1. Antecedentes

1.1.1 Recorrido histórico de la diversidad

En este apartado, para empezar, se presentaran los cambios y adelantos que ha habido en el tratamiento de la diversidad a lo largo de la historia. Luego, se explicara el tratamiento que se le da a la diversidad hoy en día, teniendo en cuenta la ley actual, y centrando la atención en el decreto foral 2008/10. Toda esta información se ha sacado de los apuntes e información adicional de las clases de Bittori Insausti (Insausti, 2012).

En cuanto al tratamiento de la diversidad durante la historia, hay que decir que a partir de la Ley General de la Educación de 1970, cambio mucho la concepción de necesidades educativas especiales, y de ahí en adelante, se fueron dando muchas mejoras en este ámbito.

Pero, no podemos olvidarnos de que las personas con necesidades especiales eran totalmente despreciadas hasta el siglo XIX. A partir de ahí, poco a poco, se fueron dando pasos para la integración de estas personas.

De todas formas, antes de 1970 se van asentando las bases de la educación especial en base a diferentes factores. En la siguiente tabla se exponen los pasos acaecidos antes del año 1970:

Tabla 1. Adelantos antes de 1970

<ul style="list-style-type: none"> ▪ La escolarización de los alumnos con necesidades especiales se dio sobre todo en escuelas especiales, mientras que la escolarización en escuelas ordinarias fue muy escasa. Así, a partir de 1802, poco a poco empiezan a aparecer este tipo de escuelas. ▪ En 1836 se acepta el derecho de las mujeres a la educación. ▪ En 1938 tiene lugar la creación de la ONCE (Organización Nacional de Ciegos Españoles). ▪ En 1945 se da la reclamación de la <i>Ley de Educación de Primer Nivel</i>. Este será el comienzo oficial de la educación especial en España. ▪ A finales de la década de los 40, se crea el <i>Patronato Nacional de Educación Anormal</i>. En el año 1955 cambia de nombre; patronato nacional de educación especial. ▪ En 1965 se crea el CISUB. Organismo para la ayuda a la educación de estudiantes con necesidades especiales. ▪ Se empieza a integrar la especialidad de pedagogía terapéutica en algunas escuelas. ▪ Se dan las jornadas sobre técnicas de estudio del retraso. Con gran participación y trabajo por parte de la administración. ▪ se crea una normativa con las acciones del <i>Ministerio Nacional de Educación</i>; en la administración, se crea el despacho técnico de la educación especial.

Como se ha dicho, la reforma en educación y la financiación, y también la creación de algún organismo y la sectorización de los servicios de integración, cambiaron mucho la educación especial. En las siguientes líneas se exponen los cambios más significativos hasta la Ley Orgánica General del Sistema Educativo (LOGSE) del año 1990:

L.G.E. (Ley General de Educación) 1970

Aunque en otros países se toman posturas a favor de la integración, esta ley no defiende la igualdad. Pues fomenta las escuelas y clases especiales: escuelas especiales para los alumnos con discapacidades severas y clases especiales para alumnos con discapacidades leves.

Por lo tanto, pese a salir en la misma ley tanto la educación especial como la ordinaria, siguen siendo sistemas educativos diferentes, por lo que no va por el camino de la integración.

Mediante el decreto foral del 8 de mayo de 1970, se establece y regula la ayuda que tiene que tener la seguridad social para personas con discapacidad intelectual.

La constitución de 1978

En general, la constitución acepta las diferencias entre unos y otros, encima, declara que se las debe tener en consideración. De todos los artículos, el 27 y el 49 son los mas interesantes, pues hablan de el derecho a la educación y de los derechos de los minusválidos. Así, el artículo 49 dice que hay muchas personas que tienen dificultades para hacer uso de sus derechos, por ejemplo los minusválidos. Por ello, se crea la *Ley Para Socializar a los Minusválidos*. Por otro lado, el articulo27 se desarrollará por medio de diversas leyes, decretos y órdenes. Por ejemplo, mediante la LOGSE.

Tabla2. Constitución Española de 1978, articulo 49. Tercer capítulo, primer título, acerca de los derechos y deberes fundamentales.

Los poderes públicos llevaran a cabo una política de detección, tratamiento, rehabilitación e integración de los minusválidos físicos, sensoriales y psíquicos. Brindándoles la atención especializada necesaria, y facilitando el disfrute de los derechos de todos los ciudadanos.
--

La Ley Integral para socializar a los minusválidos. 1982 (L.I.S.MI.-M.G.L.)

Publicada en 1982 y basada en el artículo 49 de la Constitución. El estado reconoce la necesidad de dar todas las prestaciones y recursos necesarios, entre ellos: la prevención, cuidados médicos y psicológicos, rehabilitación adecuada, educación, orientación, integración en el mundo laboral, derecho económico, jurídico y social básico y seguridad-social.

En esta ley se contempla que una minusvalía es la disminución de las habilidades para la integración en la sociedad. Ya sea de nacimiento o por enfermedad, y de ámbito físico, psíquico o sensorial.

Esta ley tiene en cuenta diferentes ámbitos. Por ello, las leyes que se elaboren posteriormente, tendrán esta de referencia. Esta ley trata los siguientes campos:

- La prevención.
- El diagnóstico y la valoración.
- Las prestaciones sociales y económicas.
- La rehabilitación: médico-funcional y educacional.
- Integración laboral.
- Servicios sociales ...

Por otro lado, se especifican las medidas que oferta la educación especial. Que son las siguientes:

- Principios de intervención.
- Medidas organizativas.
- Recursos.
 - *Recursos sociales*
 - *Recursos educativos: Centros de recursos para la educación especial.*
 - *Otros materiales: Recursos didácticos*
 - *Tipos de centros*

Decreto Real de 1985

El objetivo de este decreto es hacer frente a las necesidades que se vieron en el anterior. No propone ideas nuevas. Lo que sí es nuevo es la organización y las medidas para dirigir la integración. Tenía estos dos objetivos generales:

- Fomentar la integración: Nació la convicción de que cambiando los recursos y la organización de los centros convencionales, sería posible la integración de los alumnos con necesidades especiales en estos.
- Cambiar la escuela misma: Habiendo cambiado la organización y los recursos de los centros, el proyecto de integración pretende garantizar la ayuda necesaria a todos aquellos alumnos que presenten algún tipo de problema en su desarrollo personal. Al fin y al cabo, intentaron superar el problema del fracaso escolar mediante la integración escolar.

Estas de aquí eran las medidas propuestas:

- Fomentar la integración desde la educación infantil.
- Que todos los centros de educación especial se convirtieran en centros de integración.
- Darles una nueva formación a los profesionales: Formación inicial para poder hacerle frente a los casos de educación especial. Por otro lado, cursos de mejora para los profesores que ya están ejerciendo.
- Crear el Centro Nacional de Recursos. siendo el objetivo ser la conexión en cuanto a necesidades especiales.
- En los centros convencionales, había que hacer algunos cambios en los recursos tanto sociales como materiales:
 - Recursos sociales: profesores de pedagogía terapéutica y logopedas.
 - Tratamiento y orientación psicológica.
 - Recuperación de profesiones.
- Integración de profesiones.
- Servicios sociales.
- Otros.

Todas estas áreas reflejan los principios de normalización, la normalización de los servicios, la escuela integrada, la atención interna profesional y la individualización de la enseñanza (la atención personal). Teniendo en cuenta todas las áreas, la minusvalía se convierte en un problema de la sociedad y no solo de la persona.

1990eko L.O.G.S.E. (Ley Orgánica General del Sistema Educativo)

La Ley Orgánica General del Sistema educativo, para definir la Educación Especial, comienza estableciendo que todo alumno en su etapa escolar tiene necesidades educativas. Dichas necesidades pueden ser permanentes en el tiempo, pueden ser más comunes o más graves. Podemos encontrar el caso de tener un alumno con necesidad de ayuda más especializada. A esta ayuda más especializada se le llama Educación especial.

Podemos afirmar que un alumno tiene Necesidad Educativas Especial (NEE) cuando tenga necesidad de educación especial.

Una de las novedades que menciona la L.O.G.S.E son las modalidades de escolarización:

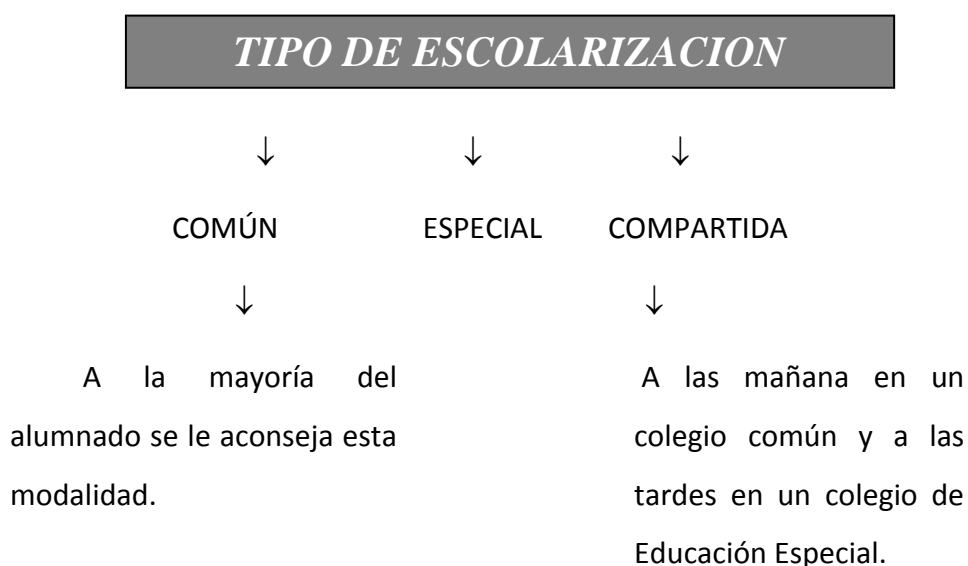

Figura 1. L.O.G.S.E es las modalidades de escolarización

En el artículo 36.4 de la L.O.G.S.E.-se proponen varias novedades, así como:

- El cambio de perspectiva de los profesionales así como la actitud de estos y de la sociedad en general.
- Se da un cambio en los colegios de Educación Especial y en los recursos humano y materiales. comienzan a diplomar a profesionales en Educación Especial.
- Se dan cambios en las condiciones a la hora de entrar en el grupo de profesores, con esta ley se facilita la entrada a profesionales con dificultades motora y sensoriales.

Decreto real de 1995, desarrollo de la L.O.G.S.E.

En este decreto real se establece que para atender debidamente a alumnado con NEE el sistema educativo facilitará los recursos necesarios. Las necesidades especiales podrán ser de carácter permanente o pasajero, cualquiera que sea su origen (unido a entorno social, dificultad sensorial, psíquico...). El espacio de su aplicación se dará en el colegio público.

En cuanto se detecten las necesidades educativas especiales en un alumno se atenderá lo antes posible y comenzará un proceso de seguimiento. Las propuestas de escolarización o la identificación del alumnado con necesidades estarán a cargo del servicio educativo, mediante evaluaciones psicopedagógicas. En consecuencia el MEC, mediante los grupos de orientación educativa y psicopedagógica hará la evaluación temprana de las necesidades educativas especiales, enfocando hacia los objetivos siguientes: las consecuencias que puedan ocasionar las dificultades detectadas poder corregirlas lo antes posible, intentar evitar que vuelvan a surgir, y desde la perspectiva de la integración intentar conseguir sacar el mayor partido a su capacidad.

El MEC poniendo toda su atención y prioridad a las NEE, y para que tengan una educación de calidad propone unas medidas concretas: la formación del profesorado, la adaptación del proyecto curricular y de la programación del profesor, adaptación de los recursos tanto humanos como materiales... etc. Se priorizará desde el MEC la formación permanente del profesorado. También facilitará las experiencias relacionadas con la renovación o investigación en la rama educativa.

Como ya se ha mencionado los profesionales, profesores y grupo de orientación, crearan las adaptaciones curriculares en las asignaturas que sean necesarias y perfilando las líneas generales y también concretando cual será la intervención y el tratamiento que se deba hacer con el alumno en cuestión.

Padres, familias o tutores, tendrán en todo momento información continua del proceso educativo de sus hijos/hijas. Además dentro de los centros a los que puedan acceder sus hijos/hijas tendrán la opción de elegir.

Declaración de Salamanca de 1994

Esta declaración hace varias proclamaciones:

- Derecho a la educación a todo los niños sin discriminación sexual.
- Adaptación del Sistema Educativo a todo el alumnado.
- Los niños con NEE tiene derecho a estudiar en un colegio público.
- Es indispensable el carácter flexible del Sistema Educativo para su propio éxito.
- Los programas educativos se tienen que adaptar al
- Garantizar la funcionalidad de los programas educativo, tienen que estar relacionados con el entorno cercano del niño para resultar motivador.
- Necesidad de ayuda técnica.
- El alumno esta bajo la responsabilidad de la comunidad educativa y no solo bajo la del tutor.
- Favorecer y fomentar la colaboración familiar ofreciéndoles ayuda.
- Ofrecer a los profesores de escuelas ordinarias formación especial.

Aparte de los cambios mencionados durante la historia hubo algún cambio más tal vez no tan decisivo. Pero al que si hay que darle importancia es a la Ley Orgánica de la Educación del 2006 (L.O.E) y a su concreción en Navarra.

Para empezar hay que reflejar los principios de la L.O.E mediante la siguiente tabla:

Tabla 3. Principios básicos L.O.E

<p>1. Primer principio *calidad educativa dirigido a todos los niveles y a los</p>	<p>2. Segundo principio *Se necesita la ayuda de toda la comunidad educativa para</p>	<p>3. Tercer principio *tomar el compromiso con los objetivos educativos</p>
---	--	---

<p>ciudadanos de los dos sexos.</p> <p>*Objetivo: Mejorar los resultados en general y reducir los alumnos no titulados al finalizar sus estudios.</p> <p>*Que cada ciudadano desarrolle todo lo que pueda sus capacidades. Es la primera vez que se menciona la consecución de capacidades.</p> <p>*Para el desarrollo de capacidades la educación tiene que estar adaptada a las necesidades de cada uno.</p> <p>* Garantizar la igualdad de oportunidades de todo el alumnado mediante la ayuda necesaria.</p>	<p>conseguir el primer principio aquí mencionado. Todos los integrantes deberán tomar el compromiso, principio de esfuerzo.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Administraciones Educativas</u> Se les pedirá a los integrantes el compromiso y el esfuerzo, pero se le deberá a su vez proveer de los recursos que necesiten. ▪ <u>Las familias</u> cogerán el compromiso de el día a día en el centro y con sus hijos/hijas. ▪ <u>Los centros y los profesores</u> crearan espacios motivadores para el aprendizaje. <p>*Equidad. La responsabilidad de la diversidad del alumnado será indispensable.</p>	<p>lanzados desde el contexto de Europa.</p> <p>* Unir o relacionar la educación y la formación. Medidas: fomentar el conocimiento de la sociedad, poner la tecnología de la información y comunicación al alcance de todos, incrementar la inversión en recursos humanos y su formación. facilitar la entrada a los sistemas de formación , unir y relacionar la educación con el mundo (incrementar la movilidad, mejorar el aprendizaje de idiomas extranjeros...).</p>
--	---	--

Sobre el derecho a estudiar, la inclusión y la integración, la L.O.E habla sobre tres distintas situaciones:

- *Alumnos con NEEH*: los profesionales especialista cualificados cuando detectan alguna incapacidad en un alumno, el orientador del centro educativo hará una evaluación psicopedagógica y decidirá si lo escolarizan en un colegio ordinario o en un centro de educación especial, siempre contando con la opinión de el tutor del niño. Los alumnos con NEE serán escolarizados en unidades especiales únicamente cuando un colegio ordinario no pueda atender o no pueda dar una respuesta educativa satisfactoria para el niño.

Entre los niños que se escolarizan en centros comunes podemos diferenciar tres tipos de disfunciones:

- *Necesidades especiales* (incapacidad física, psíquica o sensorial). necesitaran ayuda en el momento de la escolarización o durante toda la etapa educativa.
- *Apoyo o atención especial*. Este tipo de apoyo se le dará al alumno que le cueste llegar al integrar el concepto. Dependiendo de la necesidad se le atenderá en horas de la escuela o con sesiones de refuerzo aparte de las horas de clase.
- *Alumnos con desorden del comportamiento grave*.

En el otro extremo se encuentran los alumnos con altas capacidades. En estos casos hay que adaptar el currículum a sus necesidades y dándole la ayuda pertinente.

- *alumnos con entrada tardía al Sistema Educativo*: Esto puede pasar por varios motivos: inmigrantes que acaban de llegar, por la situación socio-económica se escolarizan de forma tardía... las administraciones educativas examinarán el historial académico y los conocimientos previos para poder situarlo en el nivel que le corresponda. Junto a lo anterior esta administración también aconsejará a los tutores para poder garantizar la igualdad. Se fomentará la escolarización de este alumnado en centros escolares ordinarios, con los programas adaptados que sean necesarios (por norma general estos programas especiales se establecen cuando aparecen dificultades en las capacidades).
- *Compensación de la desigualdad educativa*: son los casos que por factores socio-económicos, culturales, geográficos, étnicos... etc. han disminuido las oportunidades educativas. El objetivo será evitar estas desigualdades y para ello las administraciones educativas brindarán las ayudas para los alumnos y las familias que se encuentren en esas circunstancias. Así facilitar las condiciones para estudiar adecuadamente.

En los que se refiera a Navarra, ha habido algún cambio en las leyes o en su desarrollo. Es obligado mencionar *Decreto Foral 76/1993*, donde se crea el “Centro de Recursos de Educación Especial de Navarra” (CREENA). Este centro sirve de herramienta para la normalización e integración de los alumnos con NEE, para la creación, recopilación y actualización de material, para aconsejar al profesorado...

Hoy en día, en lo que se refiere a la educación especial sigue vigente el *Decreto Foral 2008/93*. En las siguientes líneas se refleja los aspectos esenciales:

Decreto Foral 93/2008, 25 de agosto, por el que se reglamenta la diversidad en los centros educativos de infantil y primaria y en educación secundaria de la Comunidad Foral de Navarra.

En el decreto, establece que en el proyecto educativo deberá concretarse, mediante que medidas organizativas y mediante que apoyos tratara la diversidad de manera adecuada. Los objetivos, las medidas ordinarias (adaptaciones de currículum, a las

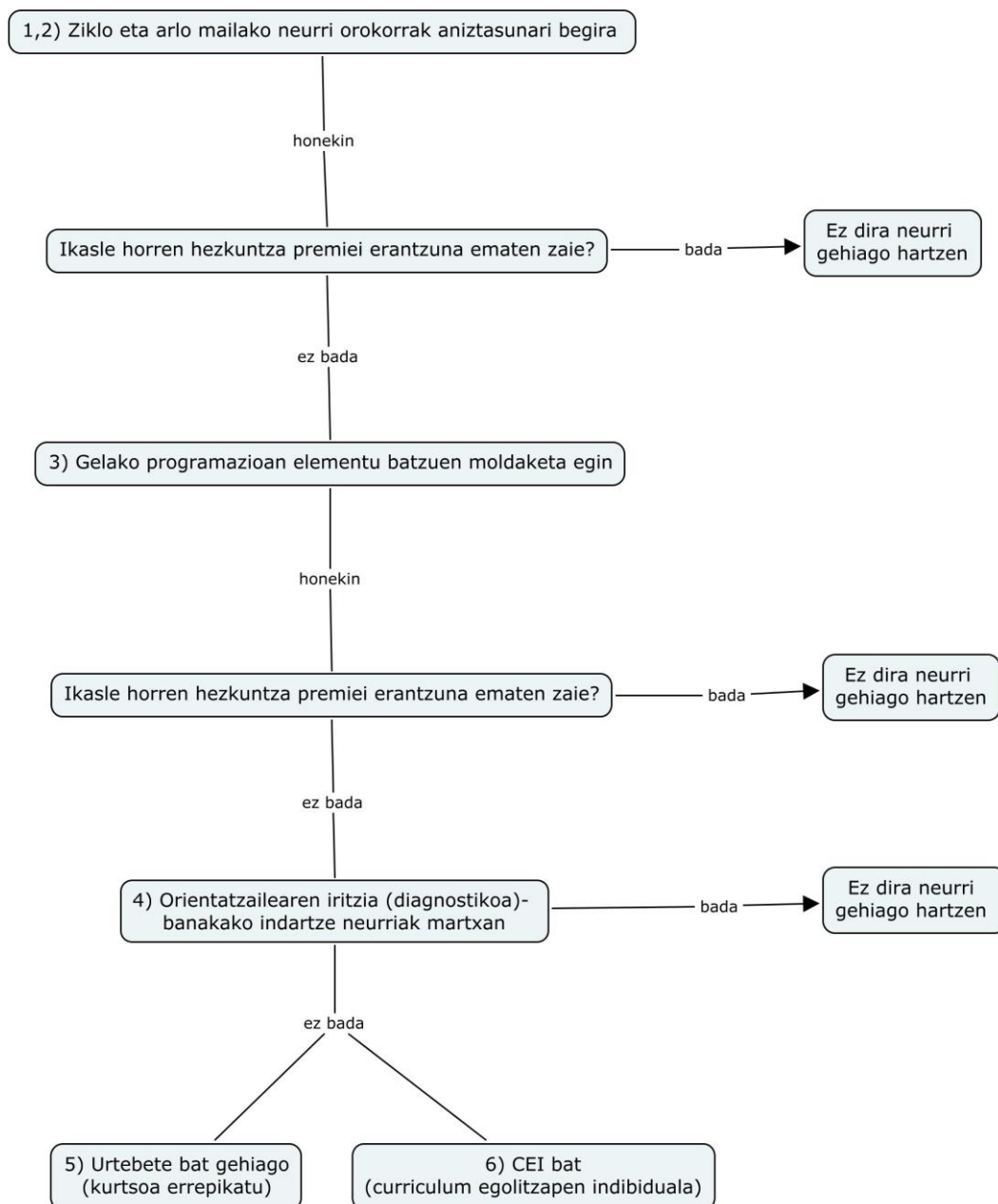
capacidades, intereses y motivaciones, desdobles...) todo será concretado en el proyecto educativo de centro. También serán concretados en este proyecto las medidas extraordinarias (en defensa de la equidad, todo alumno que tenga retraso o adelanto de dos cursos se le hará una adaptación curricular). También se recogerá cual será la inspección o seguimiento.

con respecto a los alumnos con NEE y en defensa de la equidad, en cuanto se detecte una incapacidad se le hará una evaluación psicopedagógica (por profesionales especializados y cualificados) por el cual se tomará la decisión de escolarizarlo en un centro ordinario o en una de educación especial. Para estas ocasiones será imprescindible y obligatorio una entrevista entre el servicio de orientación del centro, el C.R.E.E.N.A. y con la familia. Seguidamente el informe de escolarización será cumplimentado por el servicio de orientación y por los especialistas del CREENA. En ese informe se concretará la NEE, la ayuda que deba recibir y los recursos concretos y por último el tipo de escolarización apropiado para ese alumno. Para estos casos existen tres tipos de escolarización. Siempre se elegirá el que mejor se adapte a las necesidades del niño, teniendo en cuenta los recursos humanos y materiales del centro.

1.1.2 Aniztasunean esku-hartzeko protokoloa

Irakaslearen lana haren ikasleen beharrak detektatzea eta berehala hauei aurre egitea da. Aniztasunari erantzuteko jarraibideak beheko eskema honetan argi isladatzen dira. Lehenengo neurriak (1,2) orokorrak dira. Hau da, Ikastetxeko Proiektu Curricularraren elementu desberdinen bidez (helburu eta eduki-motak, baliabideak, antolaketa, metodologia...) aurrera eraman beharrekoak, eta aniztasunari modu orokorrean erantzuteari begira. Beste neurriak aldiz, pertsonalak dira.

Ondorengo taulan argi ikus ditzakegu aniztasunari erantzuteko jarraibideak kronologikoki sekuentziatuak:

Irudia2. Aniztasunean esku hartzeko protokoloa (Mendia, 2008)

Hurrengo taula honetan, kurtsoan zehar jarraitzen den esku-hartzerako protokoloa aurkezten da. Bertan, jarraitu beharreko pausoak eta hauek nork egin behar dituen zer material erabilita argitzen da:

taula 4.HPB ikasleen eskuhartzerako protokoloa.

Noiz / Arduraduna	Zer	Adierazleak
Kurtso hasierako Plangintza / Orientazio Departamentua.	Tutorea eta Orientazio Departamentuak plangintza prestatzen du. Aurreko ikasturteko informaizoa jaso eta azteruz. Kontsultatu teoria, Aniztasunaren Trataera antolatzeko.	Departamentuko bileraren akta erabakiak agertzen dira. Teoriaren bilduma.
Kurtso hasieran eta lana egiten hasi baino lehen / Tutoreak.	Frogetarako familiaren baimena lortu (pertsonalki esten diegu edo telefonoz, posta-e.)	Bidalitako mezuak .
Irailaren lehenengo 15 aldirian / Tutorea eta Laguntzen arduraduna.	Ikaslearen maila kurrikularra aurrebaluatu. Horretarako hau egin daiteke: 1. Maila Kurrikularra neurtzeko taulak pasa. 2. Aurreko kurtsoko ikaslearen notak (ebaluazio txostenak) aztertu (analizatu) eta gainditu ez dituen helburuak aukeratu... 3. Idatzirik egon daitezken txostenak jaso, irakurri eta aztertu.	Maila kurrikularra neurtzeko taulen bilduma.
1go. Hilabetearen Orientazio Departamentua	Laguntza sainen ordutegia.	Ordutegi-taula.
Ebaluaketa bakoitzaren amaieran / Tutorea eta Laguntzen arduraduna.	Eginiko lanaren balorazio txostena / Helburuetan eta egokitutako unitateetan oinarrituz: Gela guztietan egin den eskuhartzearen balantzea jasotzen da eta Orientazio Departamentuko artxibategirako izango da. Bertan bilduko diren datuak ixilpekoak dira eta Orientazio Departamentuak behar dituen txostenak idazteko, erabakiak hartzeko, etab. erabiliko da.	Ebaluazio amaierako balantze-txostena . Noten txostenak. NOTAK
Kurtso amaieran / Orientazio Departamentua	Ikasturtean eginikoaren balantze-txosten orokorra idatziko da. Gela bakoitzean egin dena, nolako emaitza izan duen, eta datorren ikasturteari begira egiten den aurrebalorazioa edo aurreikuspena adieraziko da. Hau datorren ikasturtearen hasieran, protokoloa berriz martxan jartzen duen urratsa izango da; hau da, eskuhartzearen plangintza abiatuko duen idatzia izango da.	Kurtso amaierako balantze-txosten orokorra .

Aniztasunaren trataera; egokitzapen curricularra eta hau klasean aplikatzeko teknika psikopedagogikoak

1.1.3 Banakako egokitzapen curricularraren eredua. Elementuak.

Lehenago ikusi dugun bezala, banakako egokitzapen curricularra irakasleak klasean aurkitzen duten aniztasunari aurre egiteko neurrietako bat da eta aipatu bezala, klasean artetako beste neurriak aski ez direnean, neurri honetara jotzen da. Banakako egokitzapen curricularra burutzeko orduan, honako datuak bildu behar ditugu: (Calvo y Martínez, 1999)

1. *Identifikazio eta elaborazio datuak bildu*: non ikaslearen datu pertsonalak eta beharrak (orokorrak) biltzen ditugu. Eta baita inplikaturiko profesionalak ere, erreferentzia-zikloa eta ikaslea eskolatuta dagoen kurtsoa.

2. *Ikaslearen eskola historia*: non ikaslearen ibilbide akademikoa islatzen dugu.

3. *Erabakiak hartzeko datu garrantzitsuak (ebaluazio psikopedagogikoa)*:

3.1. *Gaitasun curricularren maila*: bakarrik ebaluatzen dira zailtasun gehien dituen arloak. Ikasleak bere erreferentzia taldeari dagokionez dituen gaitasunak aztertzen dira.

3.2. *Ikaskuntza estiloa*: alor honetan hiru gauzei erreparatzen zaie; 1- zehaztasun indibidualak. 2- zehaztasun sozialak. 3- ikaskuntza estiloan eragiten dituzten beste zehaztasunak (tutoreak antzematen dituenak).

3.3. *Ikasgelako testuingurua*: alor honetan ere hiru aldagai hartzen dira kontuan; 1- espazioari eta materialei buruzko informazioa. 2- elementu pertsonalen antolamenduari buruzko informazioa. 3- curriculumaren oinarritzko elementuak.

3.4. *Testuinguru soziofamiliarra*: non ikaslearen informazio familiarra biltzen den.

4. *Ikaskuntza behar bereziak*: puntu honetan, tutorearen eta laguntza unitatearen artean ikasleak dituen beharrak zehazten dituzte.

5. *Egokitzapen curricularraren proposamena*

5.1. *Curriculum sarbiderako egokitzapena*: muga fisikoak gainditzea, materiala egokitzea...

5.2. *Curriculum egokitzapena*:

- *Ez esanguratsua*: metodologia eta ariketak egokitzea
- *Esanguratsua*: helburuak, edukiak eta ebaluazio irizpideak egokitzea.

6. *Laguntzak*: ikasleak jasoko dituen laguntzak zehazten dira.

7. *Familiarekin elkarlana*: oso garrantzitsua, ikastetxean eta etxean norabide berdina eramatea ezinbestekoa da, eta informazioa elkar trukatzeari.

8. *Promozio irizpideak*: behar izanez gero, hauek ere aldatuko lirateke.

9. *Jarraipena*: laguntza unitatearen artean adosten da burutu beharreko jarraipena (jarraipen fitxak, ze frekuentziarekin elkartu...)

- Eredu bat aztertu. zer jarri nola

Laburtu berri dudana informazioa indartzeko, eranskinetan (eranskin 1) laguntza unitateak Datu guzti hauek biltzeko erabiltzen duen fitxa edo plantilla bat gehitu dut, non argi ikus daitekeen zer nolako informazioa biltzen da egokitzapen kurrikular bat egiterakoan.

Hemen goian azaltzen dena hobe ulertzeko, ikusi *3.2.1.3.1 Banakako curriculum egokitzapena informazioa formalki islatuta*. 31.orrialdean. Hor ikusi daiteke egokitzapen curricular erreal bat eta beraz, puntu guzti hauek garatuak.

1.2. Objetivos

Una vez presentado el tema de este trabajo, se procede a exponer los objetivos de este:

- Conocer diferentes estrategias y protocolos para la atención a la diversidad.
- Aprender en qué consiste una Adaptación curricular como se hace.
- Concretar estrategias psicopedagógicas para que el tutor lleve a cabo la adaptación curricular en clase.
- Concretar estrategias psicopedagógicas para que el profesor de educación física lleve a cabo la adaptación curricular en clase.
- Identificar los problemas que puede tener un tutor en la aplicación de una adaptación curricular y buscar soluciones.

Como ya se ha mencionado antes, cada alumno tiene sus propias necesidades. Aunque nos encontremos con dos alumnos con el mismo problema, las técnicas y actitudes que a uno le ayudan el otro puede que no. Por eso, la adaptación curricular es algo personal, adaptado a un alumno concreto.

Por todo ello, y por concretar más los objetivos que se acaban de exponer, se presentara un caso real. Se expondrán pautas y quehaceres para la aplicación de ese caso concreto tanto en el aula como en clase de educación física. Además de otras pautas o técnicas más generales.

1.3. Cuestiones

Vistos los objetivos, las preguntas a las que se les va a intentar dar respuesta mediante este trabajo son las siguientes:

- Que estrategias y protocolos existen para dar respuesta a la diversidad?
- Que es una Adaptación Curricular? como se hace?
- Como podemos llevar a la práctica lo escrito en la adaptación curricular? Que recursos deberíamos utilizar? Y para las clases de educación física?
- Que técnica debemos elegir para la consecución de los objetivos plasmados en la adaptación curricular?

2. MARKO TEORIKOA

Esan bezala, lan hau aniztasunaren trataeraren ingurukoa da. Beraz, beharrezkoa da aniztasunari aurre egiteko, irakasle batek bere ikasle batek behar bereziak izan ditzakela somatu eta berehala, jarraitu beharreko pausoak (esku-hartze protokoloa) laburtzea. Hortaz, jarraian eman beharreko pauso ezberdinak sekuentziatu dira.

1. Tutoreak bere ikasle baten behar berezi posibleak sumatzen ditu.
2. Berehala, tutoreak orientatzaileari luzatzen dio zalantza, horretarako eskaera orria betez (eranskin 1).
3. Tutoreak klase barruko behaketa zehatzagoari ekiten dio. Bestetik, orientatzaileak frogak pasatzeari ekingo diote (eranskin 2). Ikaslearen behar posibleak zehaztu nahian.
4. Behar izanez gero:
 - 4.1. Neurri puntualak klasean.
Bestela;
 - 4.2. Beste motatako neurriak:

4.2.1 . Hezkuntza errefortzuak

4.2.2. P.T.-aren laguntza

Bestela;

4.3. Egokitzapen curricularra (laguntza unitatea...)

4.3.1 . Curriculum sarbiderako egokitzapena (materiala...)

4.3.2. Berezko egokitzapen curricularra:

4.3.2.1. Ez esanguratsua (helburu eta eduki berdinak)

4.3.2.2. Esanguratsua (helburu eta eduki ezberdinak)

2.1 Aitzindariak

Lanari zentzua emateko beharrezkoa ikusten da hainbat autore eta ikuspegi psikologikoak aipatzea. Lan honen nondik norakoa ongi adierazteko Vigotsky aipatu behar da. Psikologo ikertzaile hau, XX. mendearen hasieran, bere lan eta hitzetan integrazioaren lehen zertzeladak antzeman daitezke. ikertzaile honen ekarpenak aztertzeko Auzmendi eta Oiarbide (2001) kontutan hartu ditut. (Auzmendi eta Oiarbide, 2001).

Ondoren H.S.A.L.O. legearen aitzindaritzat hartu daitezkeen hiru autore azpimarratuko dira, hala nola, Jesus Palacios, Cesar Coll eta Alvaro Marchesi. Hauek Vigotskyren ildoaren jarraitzaile bezala definitu daitezke, eta gaur egun aniztasunari aurre egiteko erabiltzen diren neurri askoren bultzatzaileak dira.

Azkenik psikologiaren ikuspegi eta korronteak eta hauek hezkuntza alorrean duten garrantzia aztertuko da.

2.1.1 Vigotsky

Vigotski izan da, agian, gizakiaren garapen psikologikorako, hezkuntza ezinbesteko baldintza moduan ulertu duen lehen ikertzailea psikologiaren eremuan. hezkuntza, bere zentzurik zabalenean ulertuta: gizakiak, bere ahalmen psikologikoak garatuko baditu, beste kideekiko harremanetan bakarrik eta horiei esker garatuko ditu.

Bere iritzirako, kulturatze prozesuaren ondorioz garatzen dira gizakiaren goi-mailako funtzio psikologikoak. Hau da, gizakia jaiotzen denetik ingurune kultural batean

murgildurik aurkitzen da, eta ingurune kultural horrek eskaintzen dizkio berezko ahalmen psikologikoak garatzeko baldintzak eta aukerak: besteekiko harremanen bidez eta eraginez doaz eraikitzen giza gaitasun psikologikoak. Hezkuntza formal eta ez-formalaren emaitza izanen litzateke, zentzu horretan, gizakiaren humanizazioa. Hori dela eta, eskola jotzen zuen berak prozesu psikologikoen gauzatzea aztertzeko laborategirik egokiena, bertan giza harremanen inguruan antolatzen baita gizakide gazteenen kulturatze-jarduera guztia.

Ikasleak, edozein motatako jardueretan modu eraginkor eta aktiboan parte hartuz, besteen argibideak entzunaz eta bereak adieraziz, bere ondorioak eta inferentziak atera ahal izanen ditu, ezagutza-gatazkak sumatu eta egoera horretatik irtenbide berriak aurkitu. Eta, izan ere, horixe dute guztiek helburu, argi eta garbi adierazia edo inplizituki onartua: garatze-bidean erabat murgildurik dagoen haurrari ingurune lagungarri bat eskaintzea, alegia. Elkarrekiko harremanek, horrela, berebiziko garrantzia hartzen dute giza garapen psikologikorako Vigotskiren ustean. Lehena izan zen garrantzi horretaz jabetzen eta hori azpimarratzen. Ezagutzen moldakuntza modu indibidualistan ulertzen dutenen ikuspegia Piaget, Kamii, Devries..., bezalako egileak; utzi eta elkarrekiko eraginetan eta jardueran oinarritzen den bidea ireki zuen bere garaian Vigotskik, gaur egun eskolatzearen psikologiaren eremuan toki berezia hartzen ari den ikuspegia, hain zuzen ere.

Irakaskuntzan, eduki berriak erakutsi nahi ditugunean, Vigotsky-ren arabera “garapenezonalde hurbila” kontuan hartu behar dugu. Hau da, ikasi beharreko eduki berriek ikasleak dakizkien edukietatik hurbil egon behar dute, eduki berri horiekin lotura egon dadin. Halaz ere, eduki berriek ez dute ikaslearen egitura kognitibotik urrunegi edo hurbilegi egon behar. Eduki berria ikaslearen egitura kognitibotik oso urruti badago, edukiez jabetzea zailegi gertatuko zaio ikasleari. Eduki berria ikaslearen egitura kognitibotik oso gertu edo oso hurbil badago, eduki berria errazegia izango da ikaslearentzat.

Ikusten denez, Vigotskiren ideia batzuk gaur egon indarrean daude.

2.1.2 Marchesi, Palacios eta Coll. HSALO, legearen bultzatzaileak

Jesus Palacios, Cesar Coll eta Alvaro Marchesi, HSALO legearen bultzatzaile edo aitzindaritzat hartu ditzakegu.

Honela definitzen zuen legearen sortzaileetako batek: “Un proyecto progresista que buscaba la igualdad de las personas en su acceso a la educación, una propuesta de mejora de la calidad de la enseñanza”.; Marchesi-ren esanetan Kafka egunkarian elkarrizketa batean. (Marchesi, 2012).

Lege honetatik aurrera irakasleak arloetan espezializatzen ziren eta era berean hezkuntza bereziko diplomatura sortu zen (HASLO. 37.1 artikulua).

Hezkuntza Bereziaren eremuan, kontzeptua bera finkatzen da eta ikasle batek hezkuntza berezia behar duenean, hezkuntza premia bereziak zituela esaten hasi zen. (HASLO 36.3.artikulua: *“La atención al alumnado con necesidades educativas especiales se regirá por los principios de normalización y de integración escolar”*).

1970eko HLO legean ikastetxe eta ikasgela bereziak bultzatzen ziren, baiian hau HSALO legean gainditzen da eta eskolatzeko modalitate ezberdinak aplikatzen dira (arrunta, berezia eta konpartitua).

Lege honekin hezkuntza premia bereziak zituzten ikasleak eskola arruntetan integratzea hobesten zen eta hori zen bilatzen zena. Beraz lege honekin integrazioaren kontzeptuari berebiziko garrantzia ematen hasten zaio hezkuntza eremuan.

Lege honekin zentzua hartzen dute egokitzapen curricularrek eta honen erabilera sustatzen hasten da.

2.2 Garapen psikologikoaren korrontekak.

Behin baino gehiagotan esan den bezala, ikaskuntza premia bereziari buruz hitz egiterakoan, kasu bakoitzari indibidualki ekin behar zaio; ikasle bakoitzak izaera eta behar konkretu batzuk ditu, eta horiei erreparatuta, ikasle horri zehazki lagundu diezaiokeen metodoak, egokitzapenak... hautatzen dira.

Irakasleak ikasle konkretu horrenganako zer jokoera erabili behar duen (zein da lagungarriena ikasle horren garapenerako) zehaztu behar da. Ildo honetatik, hainbat ikuspegi psikologiko daude, eta hurrengo lerrotan garrantzitsuak diren batzuk

aurkeztuko dira. Korrante ezberdinen informazio orokorra Fernando Trébol liburutik atera da.(Trébol, 2004)

Hasteko, *ikuskerak sistemikoa* dago; ikuskera honen arabera, ikaslearen inguru osoa kontutan hartu behar da, eta partaide guztien elkarlana proposatzen da. Eta hezkuntza behar bereziko ikasle batekin gehiago. Hobeto ulertzeko, ikasle baten inguruaren barruan familia dago, eta beraz, ikasle hau aztertzerakoan, honen egoera familiarra kontutan hartu behar da, honen garapenean garrantzi handia daukalako. Ikasle horren inguruaren parte ere eskolaz kanpoko psikologo edo irakasle... izan daitezke, eta hauek ere kontutan hartu behar dira kasuaren azterketa egiterako orduan.

Esan bezala, ikuspegi sistemikorako ezinbestekoa da ikaslearen inguruan diharduten agenteen elkarlana, informazioaren elkartrukatzea... horrela denak bide beretik joan ahal izateko. Horrela ez bada, ikasleari kalte handia sor diezaiokegu.

Horrela bada, hezkuntza premia bereziko ikasleekin (eta beste guztiekin ere), ikuspegi sistemikoa kontutan hartu beharko lirateke. Baina, naiz eta ideia hori oso zabalduta egon gaur egun, profesionalen askoz dedikazio gehiago eskatzen du, eta horregatik, askotan ez da agenteen arteko elkarlana ematen, eta hori oso akats larria da.

Ikaslearen beharren arabera, irakaslearen jokaera moldatuko da. Horrela, bi ikuspegi arabera burutuko da:

Batzuetan, ikaslearen ikaskuntza prozesua bultzatzeko, komenigarria da honekin jarrera konduktualagoa izatea. *ikuspegi konduktualaren* arabera, gure esperientzietatik ikasten dugu eta hauek gure jarrera eta izaera baldintzatzen dute. Gure jokabideak baldintzatzeko orduan, errefortzuak hartzen dute parte:

Errefortzu positiboa, zerbait ondo egiten dugunean jasotzen dugun sari positiboari deritzo. Esaterako, etxerako lanak ondo egiterakoan laudorioa jasotzen dugunean.

Errefortzu negatiboaren kasuan, zerbait ondo egiterakoan gustatzen ez zaigun zerbait kentzen digutenean ematen da. Adibidez, azterketa gainditu dudanez, gaur etxerako lan gutxiago egin behar ditut.

Zigorrei buruz hitz egiten dugunean gauza bera pasatzen da.

Zigorra positiboa denean, zerbait txarto egiterakoan gustatzen ez zaidan zerbait jasoko dut. Adibidez, klasean hitz egiten nagoenez, biharko kopiak egin beharko ditut.

Zigorra negatiboan, berriz, zerbait txarto egiten dudanean gustatzen zaidan zerbait kenduko didate. Esaterako, etxerako lanak ez ditudanez egin, gaur ez naiz parkera joango.

Ikuspegi honen aitzindari garrantzitsuenak I.Paulov eta B.F. Skinner izan ziren.

Ikuspegi konduktuala erabiltzea komenigarria da adibidez A.G.H.A (Arreta Galeragatikoko eta Hiperaktibitateagatikoko Asaldura) kasuetan. Kasu hauetan, ariketa konkretu eta motzak egitea komeni da, dena oso ongi azaltzea eta errefortzuak erabiltzea.

Irakasleak erabili dezakeen beste jarrera bat *eraikitzailea edo konstruktibista* da. Teoria honen arabera, ikaslea bera da bere ikaskuntza-prozesua eraikitzen duena, aurreko jakintza eta trebezietan oinarrituta, elementu berriak eskema orokorragoetan txertatuz. Ikaskuntza prozesu aktibo eta indibidual moduan ere eratzen du, ikasgaiak bere bizitza-esperientzarekin lotuz. Alde horretatik, ikastea barne-prozesu bat da, kanpotik baino ikasle bakoitzaren barnetik zuzendu beharrekoa. Horrela, irakaslearen eginkizun nagusia ikaslea bera ezagutzea da, ikasi beharrekoa ahalik eta egokien barnera dezan.

Konstruktibismoa Jean Piaget filosofo eta psikologoaren lanak ditu erreferentzia nagusi.

Gaur egun, ikuskera eraikitzaileak pisu handia dauka hezkuntza eremuan. Hortaz, irakasleak, egunerokotasunean, metodo eta jarrera hauek erabiltzea gomendatzen dute. Hezkuntza premia bereziei dagokionez, gaitasun handiko ikasleekin erabiliko lirateke ikuskera hau. (Trébol, 2004).

2.3. Egokitzapen curricularra aplikatzeko teknikak

Hasteko, oroitarazi behar da, behar bereziak dituen norbait ikaskuntza normalizatu batean (ikastetxe arruntean) integratzea berez estrategia bat dela, eta oso arrakastatsua; ikasle hauen irakaskuntza-ikaskuntza prozesua ahalik eta integratuen

egiteak ondorio positibo asko baitakar. Hala nola ikasleen sozializazioa eta bereizkeriaren ekiditea.

Ondoren, hezkuntza premia bereziak dituzten ikasleekin lanean diharduten irakasleak jarraitu beharreko teknika edo metodo psikopedagogiko batzuk aurkeztuko dira. Hau da, Egokitzapen Curricularra daukaten ikasleekin lan egiteko aholku batzuk:

- Lehenik eta behin, kasu bakoitzak behar propioak dituela berresatea komeni da. Kasu bakoitza dagokion indibidualizazioarekin tratatu behar da, bere izaera, behar zehatzak, ingurua... kontuan hartuz.
- Egokitzapen curricularra daukan, eta beraz behar bereziak dauzkan ikaslearekin lanean diharduten profesional guztien arteko elkarlana eta komunikazioa ezinbestekoa da ere, lanak batu eta bideratzeko.
- Behar bereziko ikaslea klasean gehiago integratzeko, eta ikaskideak honen egoera ulertu eta errespetatzeko, sentsibilizazioa ezinbestekoa da. Horretarako, oso aproposa da irakasleak haien ikaskidearen azalean jartzea. Horrela haien ikaskidearen gaitza izatean sentitzen dena jakingo dute, eta gehiago errespetatuko dute.

Ondorengo taulan, zehatzagoak diren teknikak aurkeztuko dira. Huetako batzuk proposagoak izango dira kasu batzuentzako eta beste batzuk besteentzako. Dena den, kasu bakoitzeko teknika aproposenak zein diren aurrerago zehaztuko da. Teknikak hauek Nafarroako Hezkuntza Bereziko Baliabide Zentroko webgunean aurkitzen dira (2013).

Taula 5. Autonomia pertsonala eta soziala bultzatzeko teknikak

• Ingurumen-baldintzak kontrolatzea egokitzapena errazteko • Behar denean, jokabidea aldatzeko teknikak erabili . adibidez, serio eta isilik geratu, barre egiteko txantxa bat egin, ziria sartu ... • Irakasleengandik sintonia emozionala. • Ikaslearen mailari egokitutako eskakizunak. • Ikasleen arteko interakzioa bultzatzen duten egoerak bilatu . • Laguntza eta irakaskuntza(puntualea edo beti) higiearekin, elikadurarekin ... • Gehiegizko babesa saihestea, autonomia bultzatzen duten egoerak sortu.

Taula 6. Kognitiboki garatzeko teknikak

- Estimulazio sentsoriala: ikusmen, entzumen, ukimen, dastamen eta usaimena.
- Laguntza estrategien erabilera aproposa (fisikoak, sentsorialak, ahozkoak, keinuzkoak ...)
- Ohitura eta gaitasun zehatzen ikaskuntza bultzatzea inguru naturalean.
- Ikaskuntza berrienganako sarbidea erraztu (argibide edo instrukzio errazak, hiztegi ulergarria, euskarri sinbolikoak edo irudiak ...)
- Konkretutik abiatu (argitu zer eta nola zergatia baino lehen. Aspektu funtzional eta garrantzitsuak)
- Maila ezberdinetarako joko esperientziak; taldekakoa, funtzionala, fikziozkoa, eraikitzeak ...
- Material gehigarriak prestatuak izatea, eta baita hauek lantzeko espazio eta metodo bat.

Taula 7. Linguistikoki, komunikazioa garatzeko teknikak

- Ikaslearen seinaleei erantzuna ematea, hauei komunikazio intentzioa emanez.
- Inguruko laguntzak komunikazioa hobetzeko (laguntza bisuala ...)
- Irakaslearen arreta zuzena hizkuntza eta entzumenaren inguruan, bi moduz landuz: 1- ariketa formalak (hizkuntza ariketa zuzenduak). 2- ariketa funtzionalak (komunikazio egoerak)
- Behar izanez gero, irakurketa funtzionalerako teknikak erabili (irudiak, etiketak ...)
- Doitze mekanismoen erabilera (hizkera zuzena, erraza, esaldi motzak, intonazioa erabili ...), ikaslearen garapen maila kontuan hartuz.
- Ulermenari garrantzia gehiago ematea zuzentasunari baino, irakur-idazketa prozesuaren hasieratik.
- Komunikazio gaitasun zehatz batzuen gaitasuna (eskatu, deuseztatu, informazioa eskatu eta eman, elkarrizketa bat hasi eta mantendu, txandak errespetatu,) garatu egunerokotasunerako.
- Bestelako komunikazio sistema baten ikaskuntza.

Taula 8. Oreka pertsonala garatzeko teknikak

- Segurtasuna, konfiantza eta afektua bultzatzea klima aproposa sortuz (hurbila, lasaia, lagunkorra ...)
- Ikaslearenganako erlazio ona bultzatzea, afektua eta errespetua erakutsiz.
- Errutinetan, inguruan, ariketetan, pertsonetan ... aldaketa posible bat izatekotan, hauen ulermena indartzeko informazioa aurretik ematea.
- Ikasleen gaitasunak, motibazioak eta interesak kontuan hartuz ariketa ezberdinak diseinatzea.

Taula 9. Integrazio soziala garatzeko teknikak

- Eguneroko ariketetan interakzio egoerak sortzea (elikatzean, garbitzean, txukuntzean, lanean ...)
- Zentzumen estimulazioa
- Helduekin eta adin berekoekin elkarlanean aritzeko joko eta ariketetan parte hartzea.
- Sentimenduak eta emozioak (alaitasuna, tristura, haserrea, mina ...) adieraztea errazten duten egoerak sortzea.

3. GARAPENA: JATORRIZKO IKUSKERA HISTORIKOAK EDO KONTZEPTUALAK.

3.1. Kasu ezberdinenganako esku-hartze orokorra.

Puntu honetan, irakasleek haien klaseetan aurkitu ditzaketen kasu ezberdinei (ohikoenak) aurre egiteko, eta haien egokitzapen curricularra klasean aurrera eramateko, kasu bakoitzari komenigarrien zaizkien teknika psikopedagogikoak zehaztuko dira. Horretarako, kasu bakoitzeko taula bat aurkezten da. Taula hauek sortzeko Nafarroako Hezkunza Bereziko Baliabide Zentroak ematen dituen gomendioak edo jarraibideak kontuan hartu dira (N.H.B.B.Z., 2013).

Taula 10. Urritasun psikologikoa.

Larritasun maila ezberdinak daude eta beraz, bakoitzarekin jokabide ezberdina eramango da.

- Egokitzapen Curricularra egiteko orduan, momentuko gaitasunetatik abiatu behar gara.
- Irakasle eta arbelatik ahalik eta hurbilen izatea komeni da, arreta ez galtzeko.
- Ekintzak pautatzea, hau da, ariketak pausoka planteatzea.
- Ekintzak (ariketak) burutzeko denbora malgutzea. Haien erritmoa mantsoagoa baita.
- Irakasleak zuzeneko laguntza eskaini eta ematea.
- Ahal izanez gero, P.T.-a berarekin egotea egun osoan zehar. Bestela, ahal duen bezainbeste. Ikasle hauek laguntza handia behar baitute.
- Integrazioa/ inklusioa sustatu behar da. Ikasle hauek marjinazioa sufritzeko arrisku handia baitute.
- Azalpenetan euskarri bisualak erabiltzea, ulermenari laguntzeko.
- Ikaskuntza funtzionala bultzatzea, beraien errealitateetik hurbil dauden egoerak islatuz (adbz: gauzak erostearen antzezmena erostetak egiten ikasteko eta matematika lantzeko ...)
- Berdinen imitazioaren bidez ikaskuntza bultzatzea. Ikasle mota hauekin aproposa da.
- Talde kooperazioan lan egitea bultzatzea (ikaskuntza eta integrazioa aldi berean)
- Ikasle hauen garapen psikologikoa ez doa bat garapen fisikoarekin, eta egokitzapen curricularra egiteko orduan hori kontuan hartu behar da.
- Berdinen arteko tutorizazioa bultzatzea, hau da, haren ikaskide baten tutorizazioa edo laguntza. Tutorea aldetzen joaten delarik.

Taula 11. Garapenaren nahaste orokorra (Asperger, Autismo ...)

- Ekintzen segida aurrez esatea komenigarria da.
- Gai errekkurreteetatik (esaldien eta mugimenduen errepikapenak ...) erreskatatu behar zaie haien arreta piztuz.
- Rol playing erabiltzea komenigarria da gizarteratzea sustatzeko; giza arauak ulertzeko eta haien rola bereganatzeko. Azken finean, errealitatearen zentzua hurbiltzeko.
- Elkarri hitz egiterakoan, begietara begiratzea saiatu behar gara.
- Normalean, ikasle hauek, indargune bat daukate. Hau da, zerbait gustatzen zaiena eta ongi egiten dutena. Irakasleek indargune hau aprobetxatu eta indartu behar dute, eta hau erabili Curriculumeko gai ezberdinak bereganatzeko.
- Ikasleak bere garapen propiozeptiboaren kontzientzia garatzea bultzatu behar da. Horretarako bideratuak dauden ariketak eginez.
- Haien isolamendua ekiditeko, taldeko elkar ekintza bultzatzea komeni da.
- Komunikazio egoerak sortu behar dira, beraien hizkuntza Feed Back esanguratsu batean garatuz.

Taula 12. Gaitasun handiko ikasleak

- Curriculumaren zabaltze programa klase barruan; hau modu orokorrean egiten ohi da, ahal duten ikasle orok pobesteko. Normalean, material gehigarria (ariketa sakonagoak, dibertsifikatuak ...) klaseko txoko batean kokatzean datza, eta klaseko ariketak lehenago bukatzen dutenak, txoko horretara doazte lanean jarraitzeko.
- Ikasle hauen sormena handia izaten ohi da. Hau garatzeko ariketak egitea komeni da.
- Ikasle hauenganako Egokitzapen Curricular indibiduala egitean, helburuak sakontzen dira ("objetivos de excelencia").
- "Ezagutzak aberasteko programa instrumentala". Fewerstein autore ospetsuak orain dela urte asko asmatutako metodoa da, ariketa oso aproposak dituena eta gaur egun oraindik asko erabiltzen dena.
- Bikoteka esertzen badira, ikasle hauek gaitasun handiko beste ikasleen parean esertzeak motibatzen ditu. Dena den, talde kooperatiboetan (heterogeneoak diren taldeetan) lan egitea aproposagoa da kasu batzuetan. Kasuan kasu.

Taula 13. Portaeraren nahasteak; ohikoena (TDAH)

- *AGHA-TDAH (Arreta Galeragatiko eta Hiperaktibitateagatiko Asaldura-Trastorno de Deficit de Atención e Hiperactividad)*
- Irakaslearengandik eta arbelatik hurbil jartzea komeni da. Gainontzeko estimuluak ekiditeko.
- Ariketen instrukzioak ematerakoan, hauek errepikatu berari pertsonalki zuzentzen, eta, behar izanez gero, errepikatu.
- Ariketak pautatzea, hau da, puskaka ematea, eta puskak handitzea (curriculum sarbiderako Egokitzapen Curricularra).
- Arreta mugatuta dutenez, 30-45 minuturo mugitzeko lanen bat bidaltzea komenigarria da. Adbdz: komuneko paper bila joatea ...
- Azterketetan bakarrik galdera nuklearrak (bakarrik garrantzitsuenak) galdetzea lagungarria da.
- Stroop frogara eta beste batzuk egitearekin ikaslearen gaitzaren neurria antzeman dezakegu.
- Irakaslearen haienganako jokaerarako, kontutan hartu behar da auto-kontrol gutxi dutela, oso inpultsiboak direla, eta honek haien jokaeran ondorioak dituela (haserreak ...).
- Ikasle hauekin, arauen errepikapena ezinbestekoa da. Hauek paretetan zehar dagokien tokian jartzea ere komenigarria da.

Taula 14. Ezgaitasun motorea

- Gehienetan sarbiderako egokitzapen curricularra daukate ikasle hauek. Baina batzuetan, beste ikasleak baino mantsoago doazte eta berezko egokitzapen curricularra egin behar zaie.
- Ezgaitasun mailaren arabera, posible da zaintzaileak behar izatea, irakasleek eskatuko dute, eta baita hauekin elkarlanean aritu ere.
- Traba edo oztopo arkitektonikoak ekiditu behar dira bai klasean eta baita ikastetxean ere. Eta haien materiala egokitu askotan (formatua, tamaina).
- Klase osoarekin sentsibilizazio ariketak egitea oso komenigarria da, horrela ikaskideak hobeto ulertzeko gaitza eta behar diren laguntzak.
- Ikasleari materialei iristeko tresnak eta laguntzak eskainiko dizkiogu. Adibidez, kasilleroa izatekotan, hau eskura edukitzea ...
- Ikasle hauek autoestimu arazoak izaten ohi dituzte. Hau ekiditeko, haien ahalegina baloratzea oso garrantzitsua da.
- Ateraldi egokituak prestatzea oso lagungarria da haien bizipozerako. Ahal bada, ateraldi hauek ezintasun berdina edo bestelakoa duten ikasleekin egitea komeni da.

3.2. Ikusmen urritasuna duen kasu errearen egokitzapena aztertzen

3.2.1. Pauso ezberdinak

Egokitzapen curricular bat egiterakoan, pauso ezberdinak eman behar dira; ikaslearen datuak bildu behar dira, ebaluazio psikopedagogikoa egin behar zaio, eta azkenik, egokitzapen curricularra diseinatzeari ekiten zaio.

Ondoren, kasu errearen batetan oinarrituta, pauso guzti hauen garapena aurkezten da.

3.2.1.1. *Ikaslearen datuak (egokitzapen curricularra egiteko)*

Atal honetan behar bereziko ikaslearen inguruko informazioa bilduko da. Horretarako, bi atal nagusi bereizten ditugu; informazio familiarra eta informazio edo garapen psikologikoa.

Informazio familiarra

Nahia etxean ama, aita eta bere anaia zaharra Mikelekin bizi da. Mikelek hamaika urte ditu, Nahiak baino lau gehiago eta ikastetxe berdinean ikasten du, eta ikastetxean asko lagundu eta babesten du bere arreba.

Gurasoak oso inplikaturik daude Nahiaren kasuarekin, eskolarekiko jarrera irekia agertzen dute eta harreman hurbila mantentzen saiatzen dira ahalik eta informatuen egoteko. Hala ere, askotan tutoreari jarrera hau estugarria egiten zaio gurasoen aldetik presioa sumatzen duelarik. Nahiaren patologia txarrera egiteko aukera dagoelako beldurtuta daudela pentsatzen du tutoreak eta horrek Nahiarekiko gain-babesa ekartzen diela.

Etxeko egoerari buruz, esan, gurasoek diotenez, Nahia nahiko independentea dela, hau da, jada etxea ezagutzen duenez nahiko ongi orientatzen da, bertan mugitzeko eta eguneroko ekintzetarako ez du aparteko laguntzarik behar.

Informazio psikologikoa. Garapen psikologikoa: eskola garaia

Nahiak bere garapen motorrari dagokionean, ez du arazo gehiegirik, gorputz eskema kontrolatzeko ez du arazo gehiegirik. Poliki-poliki eskola ezagutzen doa eta hasieran laguntza handiagoa behar zuen arren, gero eta arazo gutxiago ditu orientatzeko eta mugitzeko, pixkanaka inguruarekiko eta bere buruarekiko konfiantza hartzen baitoa.

Aipatu beharra dago Naia gaixotasun luze eta gogor bat pasatzetik datorrela eta Ikusmena galdu berri duela gaixotasun honegatik. Beraz, aurten, ikasturte oso bat klasera joan gabe egon eta gero, kurtso hasiera gogorra egin zitzaion. Baina esan bezala, azkar hobera doa, konfiantza eta alaitasuna berreskuratuz.

Alor afektiboari dagokionez, aipatu bezala, gurasoen aldetik oso babestua dago eta harreman estua dute. Anaiaren aldetik ere, eskolan nahiko laguntzen dio eta nabari da jantokian, atsedendian ... erne egoten dela. Lagunei buruz hitz egiten badugu, gelan nahiko integratua dagoela esan dezakegu baina lagun batzuekin beste batzuekin baino nabarmenki harreman gehiago daukala; bere txiki-txikitako lagunekin askoz harreman gehiago dauka eta eskolan ezagutu dituen neska-mutil berriein gutxiago harremantzen da. Hala ere, bere betiko lagunekin oso ongi moldatzen da eta asko laguntzen diote.

Aipatu behar da gelako ariketa orokorretan ez dela gehiegi inplikatzeko, hau da, talde handian klase guztia inplikatu behar duen ekintzetan ez du gehiegi parte hartzen eta ez da bere ekarpena gehiegi nabari. Baina talde txikitik planteatutako jardueretan oso ongi aritzen da eta asko parte hartzen du.

Txikitatik musika oso gustukoa izan du eta ikaragarri gustatzen zaio edozein musika jarri eta dantzatzea. Gainera, orain herriko musika eskolan irakasle batekin pianoa jotzen ikasten hasi berria da eta oso gustura dago.

Gurasoen aldetik asko babestua dagoen arren, gustura eta seguru sentitzen bada gauzak berak bakarrik egitea gustatzen zaio, besteei edozertako gai dela erakusteko. Hala ere, inseguru sentitzen bada, ateraldietan adibidez, asko kikiltzen da eta autonomia maila asko jaisten zaio gauza askotarako laguntza eskatzen duelarik. Esan bezala, ikusmena orain dela gutxi galdu zuen eta ohitzeko oraindik asko falta zaio.

3.2.1.2. Ebaluaketa psikopedagogikoa

Ebaluazio psikopedagogikoa orientatzaileak egiten du. Tutoreak behar bereziren bat sumatzerakoan, orientatzaileari luzatzen dio kezka. Ondoren, orientatzaileak ikasle horren ebaluazioa egingen du, horretarako hainbat datu bilduz. Ebaluazio

psikopedagogikoan ikaslearen arazoa zehazten da, eta baita honi aurre egiteko proposatzen den hezkuntza erantzuna.

Jarraian, kasu konkretu honen ebaluazio psikopedagogiko errala aurkezten da:

Taula 15. Datu pertsonalak

Abizenak:	Izena: I.
Jaiotza data: .. / .. / ..	Tokia: Iruñea
Helbidea:	Telefonoa:
Herria:	
Ikastetxea:	Maila / Etapa: LHko 1go maila

Taula 16. Txostenaren arrazoia

Ikasleak dituen hezkuntza beharrak zehaztea, argitzea eta horiei eman beharreko erantzuna ere zehaztea.

Taula 17. Datu psikopedagogikoak

Ebaluazio psikopedagogikoaren laburpena eta diagnostiko ardatza:

Gaixotasun batengatik ikasturte bat eskolarizatu gabea egon den ikaslea da eta gaixotasun horren ondorioz itsu gelditu dena.

Akademikoki atzerapenik ez du azaltzen eta adimen arrunta omen dauka.

Bere diagnostikoa itsutasuna da. Hori dela eta, bere hezkuntza behar nagusia "Braille" ikastea da.

Horretaz gain, une honetan, desplazamendurako eta gauzen kokapenez ohartzeko laguntza behar du.

Hezkuntza erantzuna eta orientazioak:

Ikaslearen behar nagusia *curriculumera sarbide* edukitzea da, hots, braillez ikas-irakasteko prozesua izatea. Horrela izanik, ikastetxeak eman behar duen hezkuntza erantzuna modu horretan irakastea da, braillez ikas dezan baliabideak eta metodologia ezartzea, hain zuzen ere. Ikasleari dagokion hezkuntza erantzuna proposatzerakoan, ikastetxeko laguntza irakasleak ikasleari braille teknika erakutsiko dio eta ikasgela arruntean ikasgelako programazioa ikaskideekin batera aritzeko eta jarraitzeko beharrezkoak diren egokitzapenak prestatuko ditu, hau da, **sarbidezko egokitzapena** prestatzen eta berarekin irakasten saio batzuk arituko da. (Ikasle honek azaltzen dituen ezaugarriak, ezgaitasuna eta hezkuntza beharrak kontutan hartuta, eta CREENako langileen aholkularitza ere kontutan hartuta, Ikastetxeko ikasturteko aniztasun planaren antolaketan Hezkuntza Laguntza Unitateak ikasleak dituen saioetatik batzuk sarbidezko egokitzapenerako izatea proposatu du eta proposamen hori Koordinakunde Pedagogikorako Batzordeak onartu du, beharrezkotzat jotzen delako; beti ere kontutan hartuta ikaslearen beharra, hots, ikasleak sarbidezko egokitzapenaren beharra duela).

Astero CREENako ikusmeneko moduluko laguntza irakaslearekin koordinatuko gara, ikaslearen egokitzapenerako kontutan hartzeko aholkuak eta aholkularitza jasoko ditugularik.

Desplazamenduetarako, ikasgelan laguntzeko, patioan eta jantokian ere laguntzeko eta baita plastikarako materialak prestatzen laguntzeko ere zaintzailea dago. (bere funtzioak eta berarekin egindako programan zehazten direnak).

Ikusmen urriko ikasleekin kontutan hartzeko orientabideak irakasle guztiei pasa zaizkie idatzita (CREENA-

ko dokumentua).
<p><i>Baliabideak:</i></p> <p>Ikastetxeko laguntza irakaslea Zaintzailea Irakasleak ONCEn, CREENA-n eta eskolan moldatutako materialak. CRRENA-ko langileak maileguan utzitako materiala.</p>
<p><i>Txostenaren egilea:</i></p> <p>Orientatzailea eta Hezkuntza Laguntza Unitateko koordinatzailea</p> <p style="text-align: right;">2012-10-15</p>

Txosten honen edukia edo ebaluazio psikopedagogikoa eskura duten profesionalen dokumentazioaren isilpekotasuna bermatuko dute.

Espedientea zein unitate administratibotan gordetzen den, haren ardurapekoa izanen da zaintza eta ardura.

3.2.1.3. Esku hartzea

Behin ikaslearen beharrak ikusita eta hezkuntza erantzuna zehaztuta izanik, esku hartzea diseinatzen da. Hau da, norberaren curriculum egokitzapena.

Ondoren, kasu konkretu honen egokitzapen curricularreko informazioa islatuko da:

Esku hartzea:

Nahiak, gainerako bere ikaskideekin batera, eskolan gela arrunt batean ikasten du baina bere ikusmen urritasuna dela eta, aldaketa eta laguntza batzuk jasotzen ditu. Bere kasuan, ez dauka Curriculum Egokitzapen Indibidualik (CEI) baina bai Sarbiderako Curriculum Egokitzapena, hau da, materialak eta baliabideak aldatuz bere garapena hobetzeko egokitzapena, eduki eta helburu berdinak utziz.

- *Eskola espazioaren antolaketa:*

Hasteko, Nahiak gelako informazioa bereganatzeko eta hau behar den bezala hautemateko, egokitzapen batzuk behar-beharrezkoak dituela esan beharra dago. Hemen eskola espazioaren antolaketak parte hartzen du eta honen barruan, gela osoaren egokitzapenak, izan ere, hezkuntza laguntzarako espazioak gelatik kanpo, zein gela barruan hartu behar dira kontuan. Nahiak kokapen egokia du gelan egunerokotasunean aurki ditzakeen barrera, muga eta oztopoak ahal den neurrian ekiditeko eta bere beharretara egokitzeko. Leku hau argitsua, irakaslearen kokapenetik

hurbil eta arbelaren parean dago, eta era berean, esan behar da “U” forman jartzen direla, Nahiak bere gelakide guztiak ahalik eta hobekien entzun ditzan. Era berean, ez da izkinan esertzen (azken mahaian), baizik eta hurrengoan. Horrela marjinatuta sentitzeko arriskua ekiditen da.

Gainerako ikasleek bezala bere materiala uzteko espazioa ere badu baina bere kasuan espazioa zabaldu eta egokitua dago txoko bat beretzako utziz, izan ere, bere material gehiena ukimenezkoa da eta horrek gehiago okupatzen du, hala nola, erliebean edo braillez idatzita dauden materialak. Honek denak elementuen antolaketa finko bat ere eskatzen du, izan ere, materiala aldiro tokiz aldatuz gero oso desorientagarria izango litzateke Nahiarentzat.

- *Baliabide pertsonalak:*

Tutorea, P.T.-a, orientatzailea, laguntzailea eta CREENA-ko laguntzailea dira Nahiarekin diharduten profesionalak.

- *Baliabide materialak:*

Nahiak laguntza profesionala eduki arren, ikusmenaren bidezko informazioa jasotzeko aukera oso mugatua du eta horregatik ordezko bideak bilatu behar dira informazioa beregana iritsi dadin edo informazioa berak jaso dezan. Hau dela eta, Nahiak baliabide material espezifiko batzuk erabiltzen ditu. Jarraian azaltzen da zer nolakoa den material hori. Horretarako taula bat prestatu delarik:

taula 18. materialen sailkapena arloka

ARLOA	MATERIALA	ZERTARAKO
Matematika	- <i>Abako japoniarra</i> - <i>Erliebezko Geometriako irudiak</i> - <i>Erliebezko dominoa eta puzzleak</i>	- Kalkulua errazteko. - Geometriako irudiak eta ariketak egiten laguntzeko. - Ukimena garatzeko.
Inguruaren ezagutza	- <i>Hiru dimentsioko modeloak;</i> ingurune fisikoa (sumendia ...) eta ingurune biologikoa (giza eskeletoa, animalien errepresentazioa ...) - <i>Erliebean eginiko laminak edo bildumak</i> - <i>Mikrokapsulan eginiko ilustrazioak</i>	- Informazioa ukimenaren bidez jaso dezan. - Lana errazteko.
Hizkuntza	brailleko idazketa-irakurketarako materiala: - Berridatzitako testuak - Perkins makina (braille sisteman idazteko makina)	- Informazioa bereganatzeko. - Irakurketa eta idazketa beste era batez egiteko. - Ikusmen gaitasuna (%10-15) lantzeko.

	- <i>Egokitutako ipuinak</i> - <i>Lupa telebista</i>	
--	---	--

- *Ezarritako helburuak:*

Helburuei dagokionez, Nahiarekiko helburuak bi alderdi edo mailatan banatzen dira: maila akademikoa eta, autonomia eta integrazioa.

Maila akademikoari dagokionez, aipatu behar da bere gelakideen ikaskuntza helburu berdinak dituela, izan ere, Nahiak Sarbiderako Curriculum bat du, hau da, materialak eta baliabideak aldatzen zaizkio baina edukiak eta helburuak mantendu. Beraz, akademikoki Nahiak ez du aparteko helburu berezirik.

Integrazioa eta autonomiari dagokionez, ahalik eta egoera normalizatuena eskaintzea da helburua. Ahal den neurrian, besteek egiten dituzten ekintza berberak burutzea eta ikastaldean integrazioa lortzea. Umearen prozesua hurbiletik jarraituz, egunerokotasunean sortzen diren behar berriei aurre egitea eta egokitzea.

3.2.1.3.1. Banakako curriculum egokitzapena informazioa formalki islatuta

Ondoren, kasu errealaren egokitzapen curricularra aurkezten da. Bertan orain arte islatutako informazio guztia biltzen da, era funtzionalagoan (egokitzapen curricularren fitxa).

Aproposa da egokitzapen erreala ikusi ahal izatea, lehenago ikusitako informazioa hobe ulertu eta barneratu ahal izateko. Adibide 40. orrirarte luzatuko da eta haibat ataletan zatitzen da; ikaslearen ordutegia eta datuak, ikaslearen egokitzapen curricular indibidualaren plangintza (arloka banatuta), laguntzaren programazioa, metodologia, ebaluazio irizpideak, materialak eta jarraipena hurrenez hurren.

IKASLEAREN ORDUTEGIA *

Ikaslearen izena:
Jaiotze data:

Maila: LHko lgo maila
Tutorea:
Laguntza- irakaslea:
Zaintzailea:
Orientatzailea:

Ikastetxea:

Ikasturtea: 12-13
Egokitzapen data: 2012ko urria

Orokorrean, zein mailatan kokatuko zenuke?: Lehen
Hezkuntzako lgo mailan

goizetan

Saioak	Astelehena	Asteartea	Asteazkena	Osteguna	Ostirala
1	(MATEMATIKA)	MATEMATIKA (PT gela barruan)	EUSKERA	MUSIKA (gelan)	MATEMATIKA (PT gela barruan)
2	(NGURUNE)	EUSKERA (gelan)	INGURUNE (PT gela barruan)	EUSKERA	GORPUTZ HEZIKETA
3	(EUSKERA)	INGELESA (gelan)	INGELESA (gelan)	INGELESA	IRAKUR- IDAZKETA (PT laguntza gelan)
4	(GORPUTZ HEZIKETA)	IRAKURKETA IDAZKETA (PT laguntza gelan)	MATEMATIKA (PT gela barruan)	MATEMATIKA (PT gela barruan)	HA
5	INGELESA	HA (gelan)		PLASTIKA	INGELESA
6	EUSKERA	INGURUNE		PLASTIKA	INGURUNE

* Ordutegi hau alda daiteke ikastetxeko ikasleen beharren arabera. Abendu arte astelehen

hilabetan behin (aste batean) etorriko da.

Irudia 3. Ikaslearen ordutegia

Ikaslearen datuak

Aurretiazko eskolaratzea: ikaslea Haur Hezkuntzako lehenengo (09-10) eta bigarren mailan (10-11) ikastetxe honetan egon zen. 2011ko abuztuan gaixotasun bat zela eta ospitalean egon zen eta handik aurrera ospitaleko eta etxeko laguntza jaso izan zuen. Hala, pasa den ikasturtean ez da eskolan egon, etxean baizik.

Bilakaera pertsonala eta soziala: ikaslea gurasoen bigarren semea da eta aitaren lehenengoa. Bere garapen pertsonalean eta emozionalki gorabeherak izan ditu. 2011ko udan gaixotasuna harrapatu zioten eta, horren ondorioz, ikusmena galdu zuen. Egoera horretan gurasoek bere kargu hartu zuten.

Ikaslea joaten den hezkuntzaz besteko zerbitzuak: ikaslearen gaixotasuna dela eta, momentuz, astelehenetan goizez ez da ikastetxera etortzen ospitalera tratamendua jasotzera joaten delako. Horrexegatik etxean hiru ordutako laguntza badu.

Ikastetxean lanaldi osoa duen zaintzailea badu.

Familiarekiko kolaborazioa: oraingo familia kolaboratzailea agertu da. Batzuetan bere bila amona etortzen da, baina orain arte izandako bilerak informazioa elkarri trukatzeko gurasoak etorri izan dira.

Taula 10. I – ikaslearen kurrikulum- egokitzapen indibidualaren plangintza. Hizkuntza.

ARLOA: HIZKUNTZA	Ikaslearen gaitasunak (...egiteko gai da)	Arloarekiko aurkitutako premiak.
I. Ahozko komunikazioa	Normaltasunez komunikateko	Hizkuntza arloan, “Braille” hizkuntza menperatzeko beharra dauka. Beste ikasleek bezala, irakurketa eta idazketa ikasteko prozesuan dago.
II. Irakurketa	Irakurtzen hasten da.	Materialak egokituta izateko beharra dauka.
III. Idatzizko adierazpena	Idazten hasten ari da.	Idazteko makinan trebatzeko beharra dauka.
IV . Gramatika	Ikasgelakoekin batera aritzen da eduki aldetik. Momentuz gramatika ez dute asko lantzen, irakur-idazketako prozesuan murgilduta baitaude. Ikasleak bereizten ditu izen arruntak eta izen bereziak eta hauen hasieran hizki larria jarri behar dela.	

Taula 11. I - Ikaslearen kurrikulum- egokitzapen indibidualaren plangintza. Matematika.

ARLOA: MATEMATIKA	Ikaslearen gaitasunak (...egiteko gai da)	Arloarekiko aurkitutako premiak.
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Zenbakikuntza</u> 	Zenbakiak ezagutzeko eta zenbatzeko (ikaskideek antzera).	Materiala egokituta izateko beharra.
<ul style="list-style-type: none"> • Kalkulua <ul style="list-style-type: none"> - Buru-kalkulua - Eragiketak 	Gehiago, gutxiago jakiteko. Adinari dagozkion eragiketak egiteko. Adinari dagozkion oinarrizko kontzeptuak jakiteko eta erabiltzeko.	Materialaren erabilera jakiteko eta erabiltzeko beharra.
<ul style="list-style-type: none"> • Neurriak 	Handia-txikia-ertaina Luzea, motza	Manipulatzeko materialaren beharra. Espazio ezagutzeko eta autonomia lortzeko beharra.
<ul style="list-style-type: none"> • Arrazonamendu logikoa 	Adinari dagokiona	
<ul style="list-style-type: none"> • Buruketak 	Adinari dagokion buruketa askatzeko.	
<ul style="list-style-type: none"> • Geometria 	Oinarrizko formak eta mailari dagozkionak ezagutzeko.	Behar orokorra bada, une honetan, materiala egokituta izatea eta erabiltzen jakitea.
<ul style="list-style-type: none"> • Informazioaren tratamendua 	Informazioa ongi erabiltzeko bere ezgaitasuna kontutan hartuta.	Materiala egokituta izatea. Curriculumean sartzeko egokitzapenean , informazioa ahoz esatea behar du, ahoz ekintza eta elkarrekintza arautu eta bideratu.

Taula 12. I - Ikaslearen kurrikulium- egokitzapen indibidualaren plangintza. Ingurune.

ARLOA: ingurune	Ikaslearen gaitasunak (...egiteko gai da)	Arloarekiko aurkitutako premiak.
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Giza gorputza eta osasuna ◆ Izaki bizidunak ◆ Lurra planeta ◆ Ingurune naturalaren elementuak ◆ Giza ingurunea. ◆ Lana, energia eta makinak ◆ Informazioa, komunikazioa eta garraiobideak. 	Ikasleak materiala egokituta izango duen neurrian mailari dagozkion edukiak lantzeko gai da.	<p>Bai irakurgaiak baita lanereko fitxak ere egokituta izatea. Braille hizkuntzan dagoena argitzea komenigarria ez bada ere, une honetan, Braille idatzitako fitxetan agertzen dena (orrialdearen zenbakia, izenburuak eta egin beharrekoa, gutxienez) argitzea komeni ikusten da irakasleen segurtasuna bilatzeko.</p> <p>Denontzako egokitzapen prozesu eta garai honetan materialaren egokitzapena eta material hoein erabileran trebatzeko beharra dago.</p>

Taula 13. II – Laguntza modalitatea.

IRAKASLEA	ARLOA	SAIOAK			
		BAKARKA		TALDEAN	
		ikasgelan	Laguntza gelan	ikasgelan	Laguntza gelan
1. Ikastetxeko Laguntza irakasleak	Irakur-idazketa Matematika Ingurune	Ahal den guztietan modalitate honetako saioak izango dira.			
2. Etxerako laguntza irakasleak	Etxerako lanak Irakurketa eta idazketa	Etxean berarekin arituko da astean bi saioetan.			
Zaintzailea (ikusitako zaintzailearen programa)	Autonomia Desplazamenduak (patioa, jantokia, ikasgelen aldaketa, komunera...) Materialak egokitzen laguntza (plastikarako materialak, fitxa ezberdinak argitzen eta antolatzen lagundu...) Hezkuntza Laguntza Unitateak proposatuta zuzendaritzak bere funtzioen barruan dauden eta dagozkion eginkizunak ikaslearen egokitzapenean laguntzeko.	Zaintzailearen lana, orokorrean, talde barruan izango da, bai ikasgelan, bai patioan baita jantokian ere bai. Berarekin bakarrik desplazamenduetan arituko da. Ikasgelan barruan, taldean badago ere, bere ondoan dagoela, uneko ekintzak aurrera eramateko eta lantzen diren edukiei heltzeko beharrezkoa den laguntza emango dio.			

Taula 14. III - Metodologia. Ikaskuntza era (Ikaskuntzari aurre egiteko ikasleak dituen ezaugarriak).

	1	2	3	4	5		OHARRAK
• Arreta eta kontzentrazioa mantentzen zailatasunak ditu.			X			• Arreta mantentzeko gai da.	Ohituta egon da etxean laguntza izaten (“domiciliaria”) eta batzuetan arreta deitzen du.
• Lanak zuzenduta eta pautak emanda lana eginten du.	X					• Autonomia da lanean.	Bere ezgaitasuna dela eta, une honetan lanak oso bideratuta eta pauta zehatzak emanda lan egin behar du.
• Impulsiboa da. Hausnartu gabe hasten da lanean.				X		• Lan baten aurrean hausnarketa egiten du. Lana antolatzen du . Gogoetatsu da.	Lanarekiko jarrera ona erakusten du. Braille hizkuntza ikasten ari da eta arreta jartzen du horretan.
• Ez da saiatzen edukinak harremantzen.				X		• Arrazonamendua erabiltzen du. Ulertzen saiatzen da.	Une honetan egokitzapen prozesuan dago (bere egoera pertsonala, bere ezgaitasuna, bere eskolarizazioa...). Bere bizitza ulertzen saiatzen ari da.
• Lan berri baten aurrean erraz ematen du adore. Ez dakiela esaten du eta ez da saiatzen.					X	• Iharduera berrien aurrean estratejiak bilatzen ditu edo laguntza eskatzen du. Zailtasunak aukitu arren lanari eusten dio.	Lanean saiatzen da. Lanarekiko oso jarrera ona azaltzen du, batzuetan arreta deitu, hitz egin edota mugitzen bada ere.

B-NOLA ERAKUSTEN ZAIO IKASLEARI:

- Ikasleak zer dakien ziurtatzen da. (Abiapuntua) BAI EZ
- Zer ulertu duen galdetzen da askotan. BAI EZ
- Eduki bakoitzaren urratsak sekuentziazten saiatzen gara BAI EZ
- Eduki bakoitza era ezberdinetan azaltzen da. BAI EZ
- Azaldutakoaren adibideak jartzen dira eta eskatzen zaizkio. (Bere bizitzaren ingurukoak, hobe). BAI EZ
- Bere aurrerapenak baloratzen dira eta adierazten zaizkio. BAI EZ

Erabiltzen diren beste estrategia metodologiko batzuk gehitzen ahal dituzu.

- Bere ordutegia izan.
- Aldez aurretik aipatu saioan landuko dutena.
- Aldiro errekapitulazioak edota laburpen txikiak egin bere arreta bereganatzeko.
- Ahalik eta ludikoen eta motibagarrien izatea saioak.

EBALUATZEKO ERIZPIDEAK

- Ebaluaketa bere erreferentziako taldeko helburuetan oinarrituko da. Ikasle honek helburu eta eduki berberak landuko ditu baina beste material batekin eta beste metodologia batez.
- Ebaluaketa bai taldean baita laguntza gelan ere egingo da.
- Ebaluaketa ahoz eta idatziz egingo da.

ERABILITAKO MATERIAL KURRIKULARRAK

- ⇒ ONCE-tik bidalitako materialak.
- ⇒ CREENA-n egokitutako materiala.
- ⇒ Eskolan prestatutako fitxak.
- ⇒ Etxetik ekarritako irakurtzeko liburuak.
- ⇒ Eskolan moldatutako materiala plastikarako.
- ⇒ Franelograma
- ⇒ CREENA-k utzitako goma-orria gainean idazten edota marrazten dena nabarmentzeko.
- ⇒ CREENA-k utzitako matematikarako kutxa.
- ⇒ Ikasturtea aurrera joan ahala maileguan utziko dutena, prestatuko dena e.a.

Taula 15. IV – Jarraipena eta ebaluaketa.**EBALUAKETA ETA JARRAIPEN BILERAK****Data**

- 2012 / abendua / ebaluaketa saioan eta laguntza sainen errebisioa egiten denean.
- 2013 / martxo / ebaluaketa saioan eta laguntza sainen errebisioa egiten denean.
- 2013 / ekaina / ebaluaketa saioan eta laguntza sainen errebisioa egiten denean.
- Aurrekoan aipatutakoaz gain, ikaslearen jarraipena astero egingo da, astelehenetan lehenengo saioan, CREENAKo laguntza irakaslea, etxerako laguntza irakaslea, zaintzailea, ikastetxeko laguntza irakaslea eta ikastetxeko orientatzailearen artean.
- Ikastetxeko laguntza irakaslea eta ikaslearen tutorea astero, ostegunetan lehenengo saioan, koordinatuko dira ikaslearen jarraipena egiteko, egindako eta egin beharreko lana koordinatzeko eta elkarri laguntzeko.
- Ikasture honetan (12-13) ikaslea berria denez eta egoera irakasle guztiontzat berria denez, lehentasuna emango diogu egunez egun sor daitezkeen kezkak, zalantzak, arazoak bideratzen saiatzen. Horretarako Hezkuntza Laguntza Unitateak beharrezkoak diren bilerak proposatuko eta egingo ditu.

3.3 Egokitzapen curricularra klasean aplikatzeko metodoak

Hurrengo lerroetan, ikasle itsuekin esku-hartzean kontuan izan behar diren alderdiak adierazten dira. Alderdi hauek Nafarroako Hezkuntza Bereziko Baliabide Zentroak errazten ditu. (N.H.B.B.Z.2013).

3.3.1 Teknikak klaserako

- Jakin beharrekoa da, bi ikaslek ikusmen urritasun bera badute ere, ez dituztela zertan beharizan berak izan.
- Uneoro ekidin behar dira gehiegizko babesa edo paternalismoa eragiten duten jarrerak, zeren ikusmen urritasuna duten haurrak haurrago balira bezala hartzea edo iritzi, erabakimen edo zaletasunik gabekotzat jotzea besterik baitute eragiten.
- Garrantzitsua da irakasleak itsuen mundua ez ezagutzeak eman diezaiokeen beldurra gainditzea, eta horretarako, irakasle espezialistarekin komentatuko ditu gaiaren gainean sortzen zaizkion zalantzak.
- Ikusmenarekin zerikusia duten ohiko hiztegiko hitzak naturaltasunez, eta egoerak hala eskatzen duenean erabili behar dira, adibidez: begira hau, gero ikusiko dugu elkar, ikusi duzu filma?
- Ikasleitsu baten aurrean identifikatu egin behar dugu, ezin baikaitu ezagutu. Bestela, nor garen galdetzeko aukera eman behar diogu. “ezetz asmatu nor naizen” jolasa alde batera utzi. Lagundu behar zaio bere ikaskideak ahotsaren bidez identifikatzea.
- Hitz egin eta kasu emaiouzu ikasleitsuari. Bera ohartuko da hitz egiten diozunean beste alde batera begiratzen baduzu, erabat ohartzea baita hotsa nondik datorkion.
- Ez hitz egin ozen, eta ez pentsatu uneoro hari hizketan aritu behar duzunik. Elkarrizketak jarriotasun normala behar du.
- Komenigarria da elkarrizketaren bukaeraz ohartzea, ikaslea ez dadin hizketan bakardadean aritu.
- Normalean erabili ohi ditugun keinu eta adierazpideak erabiltzen jarraitu behar dugu, eta ikasleak egoera behar bezala ulertzeko nahitaezkoak diren hitzetan indar berezia jarri behar dugu.

- Komenigarria da altzarien banaketari dagokionez ahalik eta aldaketa txikienak egitea, ikasle itsuaren orientazioa ez oztopatzeko. Aldaketak egin behar badira, lehenbizi ahoz jakinaraziko zaio zein den espazioaren egituratze berria, eta ondoren, berak egiaztatu beharko du egindako aldaketa.
- Ahal den neurrian, bideak garbi utzi beharko dira, traban dauden motxila, liburu eta abarrak oztopo bat gehiago baitira ikasle itsua ikasgelan barna askatasunez mugitu ahal izateko.
- Ateak, leihoak ... oro har, beti egon beharko dira irekita edo itxita, ez erdizka, askoz ere zailagoa baita bestenez elementu horiek detektatzea.
- Ikaslea irakasletik hurbil jarri beharko da, lehenbiziko lerroetan, hurbileko espazioa egokituz berariazko materiala erraz erabili ahal izateko. Material hori horretarako espresuki jarritako altzarietan izanen da, apalategian, armairuan edo beste mahai batean. Egoera hori bada, ikasleak entzumenez jaso ahal izanen ditu urrutiago balego jaso ezin izanen lituzkeen ñabardurak, eta irakasleak harreman errazagoa izan dezake ikaslearekin.
- Ikaslea mugituko den ingurune fisikoaren (ikastetxea, ikasgela, jantokia, zerbitzuak, liburutegia ...) ezagutza espaziala eta hautemangarria eskaintzea. Erreferentziarako arau argiak ematea, adieraziz zehazki zein den objektuen kokapena, adibidez: “papera mahaiaren gainean dago” eta ez, “papera hor dago”.
- Modu jarraituan sustatzea ordena azturak, bai ohiko erabilerako materialei dagokionez, bai ikasleak erabiltzeko materialei dagokionez.
- Entzumena eta ukimena dira informazioa jasotzeko lehentasunezko bideak.
- Arbelaren erabilera eskatuko duten azalpen oro, ahoz deskribatu beharko du irakasleak, kontuan izanik funtsezko alderdi bat: irakasleak arbelaren laguntza grafikoarekin eginen duen azalpen deskribatzailea osatu egin beharko du irakurriz arbelean idatzitako guztia.
- Ikasle-gelakoek jardueraren batean parte hartu behar dutenean, eta bertako informazioa batez ere ikusizko materialean oinarritzen denean (diapositiba edo bideo emanaldia, bisita museo batera ...), irakasleak lehenago edo saioa bitartean egokitu egin beharko du, informazioaren aurkezpen multisentsorial bat egiten ahaleginduz.

- Ikastetxe barruan edo kanpoan talde jarduerak antolatzen direnean (hitzaldiak, emanaldiak, museoak ...), ikasle itsuari espazio bat erreserbatuko zaio denen aurrean.
- Jarduera orotan lehenbizi ahaleginduko gara ikasle itsuak egin behar duenaren ezagutza orokorra izan dezan, ondoren, prozesuaren azterketara pasatuko gara eta azkenik, landutakoaren sintesia egingen dugu.
- Eskolak ahalik eta aktiboena izan behar dira, ikasleak parte hartu dezan eta ahalik eta informazio gehien jaso dezan, ikasteko motibazioa garatuz. Ikerketa, behaketa eta esperimentazioa sustatuko dira.
- Ikusmen bidezko imitazioa eskatzen duen ikaskuntza oro pasiboki egin beharko da ikasle itsuaren aurrean. Azalpen sakona ere eman beharko zaio, eta ahal den guztietan, imitatu beharreko erredua ukitu ere egin beharko du.
- Ikasle itsuaren lan erritmoa errespetatu beharko da; motelagoa izanen da beste ikasleena baino, eta beraz, ondoko neurriak jaso beharko dira:
 - Liburuan bilatzeko denbora eta azalpen gehiago emanen zaizkio, orrialde zenbakia emanen zaio, ariketa zenbakia, non hasten den ariketa ...
 - Helburu bera betetzen duten baina garatzeko orduan konplexutasun maila txikiago izanen duten ariketak hautatzea.
 - Jarduerak egiteko denbora areagotzea, edo jarduera kopurua murriztea (ez ordea eman beharreko eduki kopurua), egiten dituen horiek gainontzeko ikaskideen denbora berean egin ahal izan ditzan.
 - Aurreratutako ezagutzak planifikatzea eta erraztea, adibidez: hurrengo gaien erabiliko duen ingeles hiztegia, gaien eskemak, irakasgaiaren egitura ...
- Azterketak egiteari dagokionez, komenigarria da:
 - Azterketak egiteko denbora %50ean areagotzea, beharrezkoa bada, edo jarduera gutxiago egiteko aukera aztertzea.
 - Ahozko azterketak proposatzea, aldez aurretik ikaslearekin adostu ondoren.
 - Azterketak Braille´n speak erabiliz egitea proposatzea, ondoren tinta bidez inprimatzeko.
 - Ikasleak erabiltzen duen euskarrian ematea beti azterketak (handitzeak, brailleen ...)

- Ikasleek erantzun beharreko galderen enuntziatua kopiatzea ekidin behar da.
- Erantzunen balioespenean pisu espezifiko txikiagoa eman behar zaio ikusizko edukia duten ezaugarriei, adibidez: irudikapen grafikoak edo jardueraren formatua aldatzea.
- Ikasle itsuari azpimarratu behar zaio laguntza naturaltasunez eskatu behar diola irakasleari zein ikaskideei. Ikasleak laguntza eskatzea ikusmen galdera onartzen ari delako adierazle argia da.
- Ikasle itsuak tarteko direnean, ikasle-irakasle komunikazioan ikaslearen adierazkortasuna txikiagoa da. Irakasleak adi egon behar du, isolamendu egoerak edo arreta gabeziak antzemateko.
- Baztertu behar dira ikasle itsuetan ohikoak diren estereotipoak: zabunkatzea, hatzak begietan sartzea edo auto-estimulaziorako edo isolamendurako aztura bitxiak.
- Ikasle itsuari egokitu behar zaion materialaren aurreikuspena egin behar duten irakasleek. Horretarako, irakasle taldeak ikusmen urrikoen moduluko irakasle espezialistaren aholkularitza izanen du, eta ikastetxeko laguntza irakaslearen dedikazioaren zati bat ere izanen dute, eskatutako materiala egiteko eta egokitzeko. Transkribatu edota egokitu behar diren materialak Word formatuan egotea abantaila handia da.
- Komenigarria da ikaslearekin esku hartzen duten irakasleen eta ikastetxeko laguntza irakaslearen arteko koordinaziorako bide egokiak ezartzea, egokitu edo transkribatu beharreko materialak behar besteko denborarekin entrega daitezen eta ikasleak behar ditueneko prest egon daitezen.
- Irakasle batek ikasle itsu batekin esku hartu behar duenean, oinarrizko planteamendu gisa komenigarria da lantaldean aritzea, lanak eta erantzukizunak tartekatzeke.

3.3.2. *Teknikak gorputz heziketa klaserako*

Gorputz heziketako irakasle batek ikasle itsu batekin topo egiten duenean, gorago aipatutako teknikez aparte, beste jarraibide batzuei ere kasu egitea komeni da.

Oroitu beharra dago ere, gorputz heziketako klaseetan ikasleak mugimenduan daudela eta beraz, itsua den ikasle batentzat zailtasunak areagotzen direla, arriskuak bezainbeste.

Hemen behean aurkezten den taula honetan, ikasle itsu batekin gorputz heziketako klaseak aurrera eramateko lagungarriak diren teknika edo jarraibide batzuk adierazten dira.

Taula 16. Teknikak gorputz heziketa klaseetarako (Ureña, 2007).

- Ikaskideen sentsibilizazioa bultzatzea ezinbestekoa da. Hortaz, begietan zapia jarri eta hainbat ariketa eginaraztea oso gomendagarria da, horrela haien ikaskideari hobe ulertzen diotelako, eta baita errespetatu ere.
- Itsua den ikaslearen autonomia bultzatu beharra dago. Horretarako, ikaslearen beste zentzumenen garapena sustatu beharra dago.
- Ikaslearen parte hartze aktiboa bultzatu beharra dago, honen integrazioa sustatuz.
- Ikasle itsuaren, haren ikaskideen eta irakaslearen arteko erlazio trianguluarra zaindu eta erabili beharra dago. Adibidez, irakasleak marjinazioa sumatzen duenean, ikaskideekin elkarrizketak izatea...
- Ikusmenaren arrastorik badago, honen sustapena ere bultzatu behar da. Horretarako, lurlean eta paretetan seinaleak jartzea aproposa da.
- Soinu seinaleen erabilera ere oso lagungarria da. Halanola txistuak, txaloak, ahotsa bera...
- Ukimen bidezko seinaleak ere ezinbestekoak dira itsua den ikaslearentzat. Horrela, irakaslearen edo ikaskide baten eskutik joatea ongi datorkie ikasle hauei. Haien ingurua (egin beharreko zirkuitua...) aldeztu aurretik ukimenaren bitartez ezagutzea oso garrantzitsua da ere.
- Irakaslearen beste eginkizun bat material egokitu aproposena hautatzea da. Horretarako, ikaslearen ezaugarri propioak kontuan izanik, materialaren hainbat aspektu aztertuko dira; tamaina, forma, soinua, ukimena...
- Ariketa batekin hasi aurretik, irakaslea ziurtatu behar da ikasle orok, eta ikasle itsuak are gehiago, arauak ongi ulertu dituztela.
- Erabakizkoak eta pertszeptiboak diren ariketen gaineratik, exekutiboak erabiltzea komeni da itsua den ikasle batekin. Adibidez, luzeera jauzian, itsuak ez diren ikasleak ikusi eta pertszeptibitate dute noiz eta non korrika egiteko salto egitera pasa. Ikasle itsu batekin, egin beharrekoa soinu seinaleekin markatzen da; txistu= korrika egin, bigarren txistua= salto egin.
- Azalpenak sustatu behar dira adibideen gaineratik, itsuak ez baitu adibidea ikusten. Egin daitezkeen beste gauza da ikasle itsuak adibidea egitea, hau da, irakasleak azaltzea ukimenaren bitartez ikasle itsua ariketa eginarazten duen bitartean.
- Normalean, gorputz heziketako klaseetan feedback bisuala nabarmentzen da, hau da, ikasleak irakasleari eta haren ikaskideei ikusten die nola burutzen duten ariketa eta beraien exekuzioa hobetzen dute horrela. Ikasle itsuen kasuan, feedback hau ukimena eta entzumenaren (zuzenketak esaten) bitartez egiten da. Adibidez postura ukimenaren bitartez zuzenduz edo "jarri tenteago" esanez.
- Ikasle itsuak berak egokitzapenean parte hartze aktiboa izan behar du. Jasandako egokitzapenak ebaluatu eta hauen hobekuntzak proposatuz... hobereana liteke irakasleak proposatzea, ikasleak hobekuntzak proposatzea eta hortik proposamen berria sortzea.
- Klasean bestelako zaratak gutxitu edo ekiditea oso lagungarria da.

3.3.3. Gorputz heziketako klaseetarako adibide batzuk

Ondoren, gorputz heziketako klase batean ikasle itsu bat izanik, egin daitezkeen ariketa batzuen adibideak aurkeztuko dira. Zortzi ariketa dira, alor ezberdinak lantzeko dira, hala nola; espazioaren pertszeptioa, sentsibilizazioa, motrizitatea eta gorputz-eskema.

taula 17. Espazio pertzepzioa lantzeko jolasa. (Ureña, 2007)

Jolasa: Erosketak.	
Jarduera	egokitzapena
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hartzailea: <ul style="list-style-type: none"> - Behar bereziak dituen ikaslea: ikusmen urritasun totala duena. - Taldea: LHko 1.go mailan. inklusio egoeran eta inolako bazterketa jarrerarik gabe. - Irakaslea: laguntzaile papera hartzen du baina beharrezkoa denean zuzendari papera hartuko du. ▪ Helburu didaktikoak: bizkortasuna, pertzepzio espaziala eta kooperazioa. ▪ Jarduera: <ul style="list-style-type: none"> - Antolaketa: bikoteka. - Baliabideak: konoak, uztaiak eta zapiak (ikaslea kopurua baino baxuago) - Metodologia: Agindu zuzenetatik esplorazio askera. - Garapena: espazio jakin batean uztaiak, konoak eta zapiak sakabanatzen dira (hauek kantitate aldetik ezberdinak izango dira). Ikasleak zelaiko alde batean jartzen dira eta irakasleak esaten duenean gelako objektu bat hartzera joan behar dira ahalik eta bizkorren. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Antolaketa: bikoteka. ▪ Baliabideak: konoak, uztaiak eta zapiak (ikaslea kopurua baino baxuago) ▪ Metodologia: Agindu zuzenetatik esplorazio askera. ▪ Garapena: ikasleak binaka jartzen dira eskutik helduta. bigarren aldi batean bata bestearen atzean eserita egingo dute zizarearen antza hartuz. Azkenik laukoteetan egingo dute. ▪ Aldaera: bikoteak elkartu daitezke helburua lortzeko.

taula 18. Espazio pertzepzioa lantzeko jolasa. (Ureña, 2007)

Jolasa: Zapia eta karratua.	
Jarduera	egokitzapena
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hartzailea: <ul style="list-style-type: none"> - Behar bereziak dituen ikaslea: ikusmen urritasun totala duena. - Taldea: LHko 1.go mailan. inklusio egoeran eta inolako bazterketa jarrerarik gabe. - Irakaslea: laguntzaile papera hartzen du baina beharrezkoa denean zuzendari papera hartuko du. ▪ Helburu didaktikoak: pertzepzio espaziala eta objektu edo ikaskideen inguruan biraketak egitea. ▪ Jarduera: <ul style="list-style-type: none"> - Antolaketa: talde txikietan (4edo 5 ikasle) eta banaka. - Baliabideak: ezer ez da behar. - Metodologia: Agindu zuzenetatik esplorazio askera. - Garapena: taldeekin karratu bat egingo da, eta talde bakoitzari angelu bat 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Antolaketa: 4 edo 5 kideetako taldeak. ▪ Baliabideak: goma eta zapia. ▪ Metodologia: Agindu zuzenetatik esplorazio askera. ▪ Garapena: aurrekoaren garapen berdina baina karratuaren inguruan goma jarriko da, honela ikasleak goma jarraituko du bere lekura itzultzeko eta bertan zapia zintzilik topatuko du. ▪ Aldaera: berdinak.

<p>egokituko zaio. Taldekide bakoitzari zenbaki bat emango zaio. Irakasleak ozenki zenbaki bat esango du eta zenbaki hori duten kideek karratuaren inguruan korrika egingo dute bere tokira itzuli arte.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aldaera: zenbaki bat baino gehiago esatea, korrika norabidea aldatzea. 	
---	--

Taula 19. Sentsibilizazioa lantzeko jolasa. (Ureña, 2007)

Jolasa: Balo erraldoia.	
Jarduera	egokitzapena
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hartzailea: <ul style="list-style-type: none"> - ikasle guztientzako, instalazioen arabera. - Taldea: edozein. - irakaslea: zehaztu gabe. ▪ Helburu didaktikoak: koordinaketa, pertzepzio espaziala eta lateralitatea hobetzeko jolas kooperatiboa. ▪ Jarduera: <ul style="list-style-type: none"> - Antolaketa: 6-10 kide. - Baliabideak: taldeak bezainbeste baloiak, oztoporik gabeko espazioa eta lurrian dagoen irteera marra. - Metodologia: Agindu zuzenetatik esplorazio askera. - Garapena: talde homogeneotan partaideak banatzen dira. Irteera marraren atzean jartzen dira eta lerro batean. Lerroko lehenengoak baloiak eramaten du. irakasleak irteera emango du eta partaideak baloia aurretik atzera pasako dute bere buruen gainetik. Azkenekoak baloia jasotzen duenean korrika lehenengo postura joan behar da eta berriro paseak egingo dituzte. Jolasa bukatzen da berriro ere hasiera zegoena lehenengo postuan bueltatzen denean lehenengoaren lekura. 	<ul style="list-style-type: none"> - Antolaketa: berdina - baliabideak: berdina - Metodologia: berdina - Garapena: jarduera honek egokitzapen gutxi behar du. Agian soinu seinaleren bat behar izango da.

Taula 20. Sentsibilizazioa lantzeko jolasa. (Ureña, 2007)

Jolasa: Animalia galdua.	
Jarduera	egokitzapena
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hartzailea: <ul style="list-style-type: none"> - ikasle guztientzako, instalazioen arabera. - Taldea: edozein. - Irakaslea: laguntzaile papera hartzen du baina beharrezkoa denean zuzendari papera hartuko du. ▪ Helburu didaktikoak: kontaktua bultzatzea, eta 	<ul style="list-style-type: none"> - Antolaketa: berdina. - Baliabideak: berdina. - Metodologia: berdina. - Garapena: berdina.

<p>entzumen diskriminazioa.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jarduera: <ul style="list-style-type: none"> - Antolaketa: talde handia. - Baliabideak: zelaia eta begiak estaltzeko zapiak. - Metodologia: Agindu zuzenetatik esplorazio askera. - Garapena: irakasleak isilpean ikasle bakoitzari animalia baten izena esango die. animalia bakoitza taldeko bi ikasleri esango die. Ikasleek ezin diete besteei zein animalia tokatu zaien esan. ikasleak zelaian barna sakabanatuko dira eta begiak estaliko dituzte. Ikasle bakoitzak tokatu zaien animaliaaren soinua egin behar dute bere bikotea aurkitu arte. 	
---	--

Taula 21. Motrizitatea lantzeko jolasa. (Ureña, 2007)

Jolasa: Superman eta haizea	
Jarduera	egokitzapena
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hartzailea: <ul style="list-style-type: none"> - Behar bereziak dituen ikaslea: ikusmen urritasun totala duena - Taldea: edozein ziklorako. - Irakaslea: laguntzaile papera hartzen du baina beharrezkoa denean zuzendari papera hartuko du. ▪ Helburu didaktikoak: abiadura eta erresistentzia. ▪ Jarduera: <ul style="list-style-type: none"> - Antolaketa: talde oso elkarrekin, ikaskide bat superman izango da eta beste bat haizea. - Baliabideak: zelai ireki bat. - Metodologia: Agindu zuzenetatik esplorazio askera. - Garapena: harrapaketa jolasa da. Haizeak ikasleak geldiarazten ditu eta supermanek ukitzen dituenen salbatu egiten ditu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Helburu didaktikoak: abiadura, erresistentzia. eta entzumen pertzepzioa. ▪ Antolaketa: berdina. ▪ Baliabideak: Haizeak txilibitu bat eramango du harrapatzeko orduan eta superman eratoritzeko ikasleek hots egingo diote. ▪ Metodologia: berdina. ▪ Garapena: berdina

taula22. Motrizitatea lantzeko jolasa. (Ureña, 2007)

Jolasa: Izenen jolasa.	
Jarduera	egokitzapena
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hartzailea: <ul style="list-style-type: none"> - Behar bereziak dituen ikaslea: ikusmen urritasun totala duena - Taldea: edozein ziklorako. - Irakaslea: laguntzaile papera hartzen du baina beharrezkoa denean zuzendari papera hartuko du. ▪ Helburu didaktikoak: erreakzio abiadura lantzen da. ▪ Jarduera: 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Helburu didaktikoak: berdina. ▪ Antolaketa: berdina. ▪ Baliabideak: berdina. ▪ Metodologia: berdina. ▪ Garapena: Ikasle itsuari bere aldamenean dituen bi lagunaren izenak esango zaizkio.

<ul style="list-style-type: none"> - Antolaketa: talde oso elkarrekin. - Baliabideak: zelai ireki bat. - Metodologia: Agindu zuzenetatik esplorazio askera. - Garapena: Ikasleak zutik zirkulu bat egiten dute. Erdian ikaskide bat jartzen da. Erdian dagoena, gelako izen bat esaten du eta ikasle horren aldamenetan dauden bi lagunak eseri behar dira ahalik eta azkarren. Esertzen den azkenari puntu bat kentzen zaio, bi puntu kentzerakoan erdira pasako da. - Aldaera: irakasleak esango du zein izan den esertzen motelena. 	
---	--

Taula 23. Gorputza eskema lantzeko jolasa. (Ureña, 2007)

Jolasa: Globo hegalaria.	
Jarduera	egokitzapena
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hartzailea: <ul style="list-style-type: none"> - Behar bereziak dituen ikaslea: ikusmen urritasun totala duena. - Taldea: LHko 1.go zikloan.. - Irakaslea: laguntzaile papera hartzen du baina beharrezkoa denean zuzendari papera hartuko du. ▪ Helburu didaktikoak: gorputza eskemaren ezagutza. ▪ Jarduera: <ul style="list-style-type: none"> - Antolaketa: gela osoa. - baliabideak: Globoak - Metodologia: Agindu zuzenetatik esplorazio askera. - Garapena: ikasle bakoitzari puztutako globo bat ematen zaie. Ondoren esaten zaie tokeak egin behar dituztela gorputzeko atal ezberdinekin. lateralitatea landu daiteke ariketa honetan nahi izanez gero. - Aldaera: esan ahal zaie globoa ezin duela lurra ukitu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Antolaketa: berdina. ▪ Baliabideak: berdina. ▪ Metodologia: berdina. ▪ Garapena: kasu honetan egingo litzatekeen egokitzapena behar bereziak dituen ikaslearekin izango litzateke globoa eskura hari batekin lotzea. Haria luze izan behar du, tokeak gorputzaren edozein atalarekin eman ahal izateko. Honela hariarekin globoa erraztasunez berreskuratzeko aukera ematen du.

Taula 24. Gorputza eskema lantzeko jolasa.

Jolasa: Siluetak marraztu.	
Jarduera	egokitzapena
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hartzailea: <ul style="list-style-type: none"> - Behar bereziak dituen ikaslea: ikusmen urritasun totala duena. - Taldea: LHko 1.go zikloan.. - Irakaslea: laguntzaile papera hartzen du baina beharrezkoa denean zuzendari papera hartuko du. ▪ Helburu didaktikoak: gorputza eskemaren ezagutza eta gorputzeko zatiak ezagutzea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Antolaketa: berdina. ▪ Baliabideak: soka, zelo eta klarionak. ▪ Metodologia: berdina. ▪ Garapena: jolas berdina egingo dira, baina siluetak sokarekin eraikiko dira gure ikasle itsuak ukimenaren bidez siluetak ezagutzeko. ▪ Behaketa: behar izatekotan ikasle itsuak beste ikaskide baten laguntza jaso dezake

<p>▪ Jarduera:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Antolaketa: gela osoa. - Baliabideak: klarionak (txuriak eta koloreetakoak) - Metodologia: Agindu zuzenetatik esplorazio askera. - Garapena: bikoteka jartzen dira, eta bata bestearen silueta margotzen dut klarionarekin lurrian. Gero hainbat ariketa burutuko dira: <ul style="list-style-type: none"> - Silueta guztietatik pasatuko dira ezberdintasunak ikusiz. - Denak espazioan zehar mugitzen dira eta irakasleak esaten duenean, bakoitza silueta batera joan eta honen ardatz simetrikoa marrazten dute. - Mugitzen doazte eta irakasleak esatean, bakoitzak silueta bati eskuineko begia, sudurraren ezkerreko partea eta ezkerreko belarria margotzen dizkio. - Silueta guztietatik pasatzen dira ezkerreko oinean seinale bat jarritz. - Belaunak eta orkatilak marraztu. - Aldaera: ikasleen ezagutza mailaren arabera zailtasuna aldatuko da. 	<p>edo harentzat lan eremu bat zehaztuko da ziurtasunez lan egiteko.</p>
--	---

3.3.4. Zailtsunak

Azkeneko atal honetan, gaur egungo errealitatea kontuan harturik, eta hezkuntza mailan izan diren aldaketak ahaztu gabe, egokitzapen curricular bat klasean aplikatzeko eta honen efektibitatea bermatzeko aurkitzen diren zailtasunak aurkeztuko dira. Beste modu batean esanda, hezkuntza mailan izan beharko liratekeen aldaketak edo aurrerapausoak proposatuko dira.

Lehenik eta behin, esan beharra dago egokitzapen curricularra duen ikasleen jarraipena egin behar dela, eta horretarako, ezinbestekoa dela honekin lan egiten duten profesional guztien arteko koordinazioa.

Baina koordinaziorako denbora gutxi daukate langile ezberdinek, eta gaur egun, murrizketak direla eta, denbora hori oraindik gehiago murriztu da. Gainera, ikasle horrekin lan egiten duen talde pedagogiko osoa biltzea ia ezinezkoa da gaur egun, irakasle ezberdinek ordu libre ezberdinak dituztelako, eta hezkuntza programan gai honetarako ordutegia ez dagoelako barneratuta, irakasle guztiek libre dituzten orduak

Aniztasunaren trataera; egokitzapen curricularra eta hau klasean aplikatzeko teknika psikopedagogikoak

beste gai batzuekin (garrantzitsuak ere) betetzen direlako. Hala nola ziklo eta maila koordinazioa, familiekin bilerak, material prestakuntza, klaustroak, ebaluazio saioak ... Beraz, ikasle honekin lan egiten duten profesional guztien arteko koordinazioa lortzeko, izugarrizko ahalegina egin behar da.

Bestetik, lehen oso zaila zen irakasleentzat klasean dauden ikasleen premia guztiei erantzutea, eta are gehiago egokitzapen curricularra duten ikasleen premiei. Orain, ratioen zabalarekin (klase bakoitzean ikasle gehiago), helburu hori oraindik gehiago zaildu da. Egokitzapen curricularra daukan ikasle batek arreta gehiago behar du, eta klase berean bi edo hiru badaude, bakoitza bere behar bereziekin, ez dago biderik ikasle hauen behar guztiei eta beste ikasle guztienei ongi erantzuteko.

Ildo honetatik, behar bereziko ikasleen inklusioa bermatzeko pertsonal falta ikaragarria dago gaur egungo ikastetxeetan; eskolako P.T.-a ez da kasu guztietara iristen. Ikasle batzuk aren arreta eta laguntza behar dute egun osoan zehar, material asko egokitu behar da ...

Hortaz, hezkuntza lege eta dekretuetan jartzen duena oso aproposa da, baina errealitatean, hau ez da betetzen. Dokumentu horietan jartzen duena bermatzeko, hezkuntzak berak laguntza askoz gehiago beharko luke; ikastetxe bakoitzean profesional askoz gehiago egonez, eta antolaketa mailako aldaketa batzuk eginez (ordutegiak ...).

Bestalde, zehatzagoak diren beste arazo asko existitzen dira. Hauetako bat da hezkuntza premia bereziak dituzten ikasle asko ez dutela ezberdinak diren material eta edukiekin lan egin nahi. Hau da, haien ikaskideak bezalakoak izatea nahi dute. Eta beraz, haien material berdinarekin lan egitea nahi dute askotan. Hau arazo larria izan daiteke, irakasleari ezinezkoa egiten zaiolako konbentzitzea. Egoera honi aurre egiteko, irakaslea haren ikaslea ongi ezagutu behar du, eta honen izaera kontutan hartuz, aproposenak diren estrategiak erabiliko ditu (hurbiltasuna, xamurtasuna ...). Oso garrantzitsua da ere beste ikaskideen laguntza bultzatzea konbentzitze prozesu honetan (haien ikaskidea animatuz ...).

Azkenik, D ereduan (Eskaraz) lan egiten duten profesionalak duten arazoa komentatu behar da. Euskarazko material eta dokumentu gutxi daude eta beraz, askotan, irakasle

hauei lana bikoizten zaie, materiala eskuratu ostean, hau euskaratu behar dutelako. Gainera, hezkuntza premia bereziak dituen ikasle baten informazioa hezkuntza departamentura igorri behar da, eta informazio hau derrigorrez gazteleraz bidali behar da (Euskaraz eta Gazteleraz).

4. ERAGIN PSIKOLOGIKOAK, PEDAGOGIKOAK ETA SOZIALAK IKASTETXEAN.

Hezkuntza premia berezietan ari garenean, ezin ahaztu ditugu zer nolako eragin psikosozialak izan daitezkeen inguru hurbilean.

Hasteko, kontuan hartu behar dugu gizasemea izaki *soziala* dela. Horregatik, gizon eta emakume guztiok gizarte zirkulu desberdinetan berdintasunezko mailetan mugitu behar dugu. Hezkuntza premia bereziak dituzten pertsonen maila horietan murgiltzeko beharra besteena bezalakoa da. Gizartea ez dago hasiera batean beraienezko antolatuta, eta horregatik sortzen da izendatze hori (Hezkuntza premia bereziak).

Hezkuntza premia berezien integrazioa eta inklusioa bermatuko badira beraien gizarteratze sarbidea ahalik eta modu errazen lortzeko baliabideak ipini beharko ziren. Askotan, baliabide horien eskasia nabarmena da eta HPB-ren hurbilen dauden gizarte eragileek horien erdiestean lan handia egin beharko zuten. Zalantzarik gabe, badaude profesionalak horretan tinko dihardutenak. Esate baterako, hezkuntza bereziaren inguruan lan egiten dutenak (CREENA-ko langileak, logopedak, zaintzaileak, P.T.-ak...).

Gizarteratze hau guztiz arrakastatsua izatea zaila da, gero. Askotan ez da osotara lortzen dauden zailtasunei aurre egitea. Horrek mesedegarriak ez diren *eragin psikologiko* batzuk ekar ditzake. Hala nola, autoestimua jaitziera, norberaren irudiaren gutxiestea, antsietatea, depresioa ... HPBak dituzten ikasleengan inteligentzia bera beraren kontra joan daiteke arazo emozionalak direla eta. Garapen emozionalak eta intelektualak batera joan behar dute. Askotan eremu bat bestetik urruti dago eta orduan zailtasunak areagotzen dira ikasle horiengan. Azken finean ikasleek ezagupenarekin eta ikaskuntzarekin lotura afektibo eta baikorra bereganatu behar dute eta hori posible izango da adimenaren bi alor horiek (emozionala eta kognitiboa)

batera garatzen badira. Hezitzaile orok horretan zer egin garrantzizkoa du beti ere aurrean esandakoa kontuan hartzen badu. Era berean, hezkuntza premia bereziko ikasleekin diharduten irakasleengan suerta daitezkeen eragin psikologikoak aintzat hartzekoak dira. Horrelako ikasle batekin lan egiteak dakarren zailtasunak urduritasuna, antsietatea eta azkenik porrotaren sentrazioa eta depresioa sor ditzake.

Bestaldetik, aipatutakoari aurre egin ahal izateko, kasu hauek ekartzen dituzten *eragin pedagogikoak* kontutan hartu behar ditugu. Horretarako, hezkuntza sistemak hainbat baliabide eskaintzen ditu esan berri diren egoerei aurre egitearren: NHBBZ-k eta ILZ-k (Irakasleen Laguntza Zentroa) eskaintzen dituzten formakuntza eta aholkularitza irakasleentzat ... honen ondorioz irakasle taldeak egokitzapen curricularrak aurrera eramateko egiturak sortzen ditu. Horretarako tutoretza, zuzendaritza eta HLU-ren (Hezkuntza Laguntza Unitatearen) inplikazioa beharrezkoa da. Tutorea ikaslearen arduraduna da eta beraz, norbanako egokitzapen curricularraren egilea, zuzendaritzan, ikasketa buruak NEC (Norberaren Egokitzapen Curricularra) aurrera eramateko behar diren guneak bermatzearen ordutegiak prestatzen ditu eta HLU-ren partaideek NEC-ren garapenean tutorearekin elkarlanean aritzen dira. Ikasleentzako curriculum egokitzapenak egiterakoan prozesu jakin bati jarraitu behar zaio: hasi, haurren beharrak argi finkatzeko balioko duen ebaluazio zehatza eginez hasiko gara; gero horri eman beharreko erantzuna finkatuko da. Ez dugu ahaztu behar prozesu honetan jarraipen saioak egin behar direla erantzuna ikaslearekin lortzen dugunaren arabera moldatzeko. Eta horiek hain zuzen ere ikasketa buruak antolatu dituen saioak dira.

Horrekin guztiarekin, ez dugu ahaztu behar izan daitekeela HPB dituen ikasle baten gizarteratze arrakastatsua, bere ikastaldean ongi integratuz, ikaskideek onartuz, baliabide egokiak eskuratuz, helduen parte-hartze egokia lortu ...

Azkeneko helburua eta garrantzizkoena ikaslearen integrazioa da. Horren errazteko balioetsi beharreko eremuak kontuan hartu behar dira eta goian aipatutako ekintza guztiak blaitu behar dituzte: komunikazioa, autonomia eta funtzionalitatea.

ONDORIOAK

Lan honen eraikuntzan, oso interesgarria iruditzen zaidan gai bateri buruz gauza asko ikasi ditut. Aniztasunaren trataeraz ari naiz, honi aurre egiteko hartu daitezkeen neurriez, jarraitu beharreko prozesuaz eta klasean (praktikan) jarraitu beharreko teknikez alegia.

Berebiziko gaia iruditzen zait jorratutakoa. Hau da, gure lanaren parte garrantzitsua da aniztasunari aurre egitea, eta horretarako erabiltzen diren tresnak ezagutu eta erabiltzen jakitea. Hortaz, oso lagungarria izan da lan hau egitea niretzat, nire etorkizunean oso lagungarri izango zaizkidan ezagutzak bereganatu baititut. Magisteritzako ikasketetan zehar ikasitako kontzeptu batzuk erreparatu ditut eta baita ezagutza berriekin indartu ere.

Behar bereziko ikasle batekin topatzean, garrantzitsuak diren hainbat alor sakondu ditut. Ikaslearen testuinguruaren berebiziko garrantzia ikusi dut. Hau da, ikaslearen gaitzak bakarrik ez direla aztertu behar, baizik eta hauen jatorria. Askotan ikaslearen arazoen jatorria honen inguruan dago (etxean, familian, ekonomian, lagunen arteko erlazioan, eskolan, eskolaz kanpoko jardueretan...), eta hau konponduz, ikaslearen arazoa ere konpondu daiteke.

Behar bereziak dituen ikasle baten trataeraz ari garenean, behar hauei ongi erantzun ahal izateko, ongi funtzionatu behar duten aspektu asko daudela ikusi dut; oso garrantzitsua da ikasle hauen integrazioa eta inklusioa bultzatzea, normaltasuna bermatuz. Oso garrantzitsua da ere arazoa sumatu eta berehala esku hartzea. Ikasle horrekin diharduten profesional guztien eta familiaren arteko elkarlana eta koordinazioa ere ezinbestekoak dira. Guztiok norabide berdinean joan behar dira, bestela, kontraesanetan erori gaitzke, hau ikaslearen garapenaren eta laguntzaren kontrakoa delarik. Azkenean, haur baten hezkuntza ez da bakarrik eskolaren ardura, batzuk pentsatzen duten bezala. Familiak ere ikaragarrizko pisua dauka honetan.

Dena den, oroitarazi nahiko nuke oraindik gauza asko daudela hobetzeko. Gaur egun aurrerapauso asko eman ditugu aniztasunari erantzuteko, baina oraindik asko daukagu egiteko. Egia da teorikoki antolaketa ona daukagula ikasle batzuek dituzten behar

bereziei erantzuteko; material asko dago, eta baita ongi pausatuta dagoen prozesua ere, informazioa jasotzeko teknika eta plantillekin... baina errealitatean, gaur egun indarrean dagoen antolakuntza hau ongi plazaratzeko, errekursoak falta dira. Hau da, lege eta dekretuetan idatzita dagoena oso aproposa da, baina hori ongi betetzeko, hezkuntzak jasotzen duen diru-laguntza askoz handiagoa izan beharko zen, errealitatean profesionalak falta direlako. Ia edozein ikastetxe publikoan, orientatzailea eta P.T.-a ez dira iristen ikastetxean dauden behar bereziko ikasleei behar bezala erantzuteko. Ahal dena egiten da, baina argi ikusten da ikasle batzuek jasotzen duten laguntza baino gehiago behar dutela.

Ildo honetatik, aipatu beharra dago diru laguntza familientzat ere areagotu beharko zela. Gaur egun, behar bereziak dituzten hainbat ikasleren familiak dirutza ikaragarria gastatzen dute haien seme alaben estimulazioan, materialaren egokitzapenean... . Existitzen dira estimulaziorako hainbat programa, baina askotan, hauek esku pribatutan daude eta oso garestiak dira. Nire ustez, programa hauek gobernuen eskuetan egon beharko lirateke, horrela eskuragarriagoak izateko. Honen adibide bat da PETO programa. Programa hau garun paralisia duten haurren garapena estimulatzeko da. Lehen Madrilen bakarrik egiten zen eta orain ona ekarri dute. Oso programa lagungarria da baina arazoa da oso garestia dela eta beraz, ez dela eskuragarria familia askorentzat. Nire ustez, hau ez da bidezkoa.

Psikologia ebolutiboaren hainbat korronteen arabera, bizitzaren lehenengo urteak (8 urte-arte gutxi gora behera) oso garrantzitsuak dira pertsonaren garapenerako. Hortaz, behar bereziak dituen pertsona batenganako arreta goiztiarra berebizikoa da. Esan bezala, haurrak jaso dezakeen arreta goiztiar asko esku pribatutan daude eta ez dira eskuragarriak jende askorentzat. Gobernuak ahalegin bat egin beharko zuen horrelako programak eta laguntzak behar dituzten jende guztiaren eskura jartzeko. Berdintasuna bermatzeko alegia.

Komentatu nahiko nukeen beste eremu bat formakuntzarena da. Egia da ikasketetan zehar zerbait ikasi dugula aniztasunaren inguruan, klasean topatu ditzakegun kasuez... baina nire ustez ez da aski izan. Gehiago sakondu beharko zen kasu ezberdinekin nola jokatu beharko genukeen, ze teknikak dira aproposenak kasuan kasu... . Pentsatzen dut pedagogia terapeutikoko mentzioa egin duten ikasleok jorratu edo ikasi dituzten eduki

asko magisteritzako ikasle orok ikasi beharko genituzkeela. Azken finean, tutore izateko ikasi dugu, eta tutoreak behar bereziko hainbat kasu izango ditu haren ardurapean urteak pasata. Horregatik, ezinbestekoa iruditzen zait gai honetan sakontzea eta topatu ditzakegun kasuak eta hauei nola aurre egin gehiago ikastea. Beraz, gai honen inguruan, prestakuntza hobea eta sakonagoa izan beharko zela pentsatzen dut.

Dena den, lan honen eraikuntzan zehar, hainbat orientatzaile, P.T.-ko irakasle eta zaintzaileekin hitz egiteko aukera izan dut. Lehenik eta behin, haien laguntza eskertu beharra daukat, oso lagungarria izan baita niretzat haiengandik jasotako informazioa. Hortaz aparte, esan nahi nuena da haiekin hitz eginez konturatu naizela (edo neukan ideia indartu) behar bereziko ikasleekin lan egitea, lan gogorra izateaz aparte, profesional haiei ongi sentiarazten diela. Hau da, oso esker onekoak direla lan mota hauek, benetan laguntza behar duten pertsonei laguntza handia ematen diezulako, eta honek asko asebetetzen duelako.

Aipatu nahiko nuke ere, behar bereziak dituzten ikasleekin lan egiteko modu asko daudela. Badaude dibertigarriak eta eraginkorrak diren hainbat bide. Orain onak diren bi adibide bururatzen zaizkit; lehenengoa animaliekin lan egitea da, animali bat (adibidez zaldi bat) zaintzea ikaslearen autonomia bultzatzen du, eta animaliarekin sortzen den erlazio afektiboa oso aproposa da haurraren bizipozerako. Ezin dugu ahaztu haurraren bizipoza lortzea helburu garrantzitsuenetakoa dela. Bururatzen zaidan beste adibidea zehatzagoa da, hemen Iruñean sortu den musika talde bat da, "Mochila 21" izenekoak. Talde honen partaide asko Down Sindromea daukaten pertsonak dira, eta honi esker, sekulako bizipoza lortu dute pertsona hauek, lagunak egiten zituzten bitartean, eta bizitzarako aproposak diren hainbat ikaskuntza bereganatuz. Hala nola elkartasuna, laguntza...

Bukatzeko, esan nahi dut aniztasuna ez dela bakarrik hezkuntza eremuan kontuan hartu behar den gauza, baizik eta gizartea bera osatzen duten zirkulu desberdin guztietan begi bistatik gardu ezin dugun arloa.

Horrela balitz, aniztasuneko maila guztietara iritsiko bagina, agian, ez genuke aniztasunaz hitz egin beharko, gizartearen eremu desberdinetan behar bezalako trataera inplizituki egingo genukeelako. Hori izango zen benetako integrazioa,

telebistan beti keinu hizkera erabiltzea eta hori normala izatea, azpigituluak jartzeko aukera izatea beti...

Horrela berdintasuna bermatuko zen, eta behar bereziko haur askok jasaten duten bazterkeria (bulling...) ez litzateke gertatuko.

Gizarte ideal horretan sinesten hasten bagara, ezinbestekoa zaigu aniztasunari aurre egiteko behar diren estrategiek eta tresnek eskatzen duten baliabide ekonomikoetan pentsatzea.

Ondorioz, udalek eta gobernuek egiten dituzten kudeaketa ekonomikoak bestelakoak izan beharko lirateke. Hainbat proiektutan sartzen den dirua hemen aipatu ditugun eremu hauetara bideratu beharko litzateke.

ERREFERENTZIAK

Liburuak

Auzmendi. J.M.; Oiarbide. J. (2001). *Vigotski*. Donostia: Hik hasi udako topaketak.

Calvo.A.R.; Martínez. A. (1999) *Técnicas y procedimientos para realizar las adaptaciones curriculares*. Madrid: Escuela Española, Praxis.

Insausti, B. (2012) *Aniztasuna eta erantzun psikopedagogikoaren arloko apunteak*. Iruña: Nup.

Mendia, R. (2008) *Aniztasunari erantzuteko aparteko neurria*. EAE. Hezkuntza saila.

N.H.B.B.Z.ko Ikusmen taldea (2013) *Ikasle itsuekin esku hartzean kontuan izan behar diren alderdiak*.Iruña. NHBBZ.

Trebol Unzue. F (2010) *Hezkuntza bereziaren oinarri psikologikoak. Aniztasunaren trataera*. Bilbo: Udako Euskal Eskola eta Nafarroako Unibetsitate Publikoa.

Ureña, F. (2007) *Adaptación de actividades en el área de educación física. Para niños ciegos integrados en clase*. Alicante: Cefire alicante Cre Espíritu Santo O.N.C.E.

Web orrialdeak

Nafarroako Hezkuntza Bereziko Baliabide Zentroa; (2013)
<http://creena.educacion.navarra.es/>

Reig, R.; Fernandez-Cuesta, M. (2012). Entrevista a Alvaro Marchesi. (Eskuragarria 2013/06/01) http://www.eldiario.es/Kafka/LOGSE-gran-proyecto-fantastico-verdad_0_76292533.html

ERANSKINAK

ERANSKIN 1

LAGUNTZA UNITATEARI ESKAERA ORRIA

IRAKASLEA: _____ DATA: / / _____

IKASLEA: _____ JAIOTZE DATA: / / _____ MAILA: _____

ESKAERAREN ZERGATIA

HIZKUNTZA ARLOA

Etxeko hizkuntza (K).....

LOGIKA MATEMATIKA ARLOA

BESTE ARLOAK

Kezkagarriena une honetan

Ahozko ulermena eta adierazpena.
Artikulazioa, intonazioa, erritmoa.
Harremanetarako hizkuntzaren erabilpena.
Gaitasuna hizkuntzatan.
Interferentziak.
Irakurketa, abiada, intonazioa.
Erritmoa ulermena.
Gogoia.
Idatzizko adierazpena. Sintaxia eta hiztegia. Aberatsa ,egokia.
Ideien antolakuntza.
Betebehar ortografikoak eta itxurazkoak.
Grafomotrizitatea.

Hitzezko oroimena.

Ulermen orokorra.
Arrazonomendu logikoa.
Oinarrizko kontzeptuak, leku eta denborazkoak.
Neurri tresnak eta unitateak.
Zenbakuntza.
Eragiketa matematikoak, +/-/
Mekanikoki eta aplikatua.
Buru kalkulua.
Emaizta zuzenaren estimazioa.
Erabilpena: dirua, neurria e.a.

Psikomot. garapena. Koordinazioa, lateraltasuna. Leku orientazioa eta antolaketa.
Oreka. Gorputz eskemaren ezagutza.
Kirol gaitasunak.
Tensioa/erlajazioa.
Erritmoa, muskarako gaitasunak.
Sormena, esku trebetasuna, adierazpen grafikoak, marrazkiak.
Natura eta giza inguruaren ezagutza.
Beste.

GUSTOKOENA, GAITASUNAK, INTERESAK

JARRERA, EMOZIOAK, HARREMANAK...

IKASTEKO ESTILOA

BESTE DATOAK: FAMIIA, INGURUA, OSASUNA E.A

IRAUPENA, INTENSITATEA ETA DESEGOKIPEN GRADOA.
Antsietatea. Sufrimendua. Angustia.
Autokonzeptua.
Autonomia/ Menpekotasuna/ Liderra.
Integrazioa taldean/ Isolamendua.
Autokontrola/ aise aserretzen da.
Desafiantea, probokatzailea....., borrokazalea, lehiakorra, erasotzailea.
Atentzioa etengabe deika. Zirika.
Lasaia/ Urduri, mugitua.
Impulsiboa /Erreflexiboa. Aktiboa, pasiboa, apatikoa,geldoa.
Sumisua, seguroa/ inseguroa, izutua.
Iraunkorra/ Aldakorra. Goraberatsua.
Beldurak, fobiak.
Somatizazioak maiz. Sentikorra.
Pentsamendu errepikatuak (heriotza).
Fantasiak errealitateatik at.

Lanaren aurrean ezin duela uste du/ezta saiatu ere/ bidea bilatzen du.
Erreztasuna/ Zailtasuna arreta eta kontzentrazioa mantentzeko.
Distraitzen da kanpoko gauzeekin/ barnekoekin.
Pauta zuzenduen beharra bai/ez..
Estrategia okerrari jarraitzen dio ohartua ere aldatu edo jarraitzen du.
Aise etsitzen du/ Tinko
Berehalakoan hasten da, pentsatu gabe/
Hasi baino lehen pentsatu.
Bidea planifikatzen du/ "Entsaio - error moduan".
Buruz ikasten du/ Ulertzen saiatu.
Mamia bereizten du bai/ez.
Orokortasuna sumatzen du/ Gauza konkretuak bakarrik.
Lana birpasatzen du/ Egiaztatu ez.
Dakienarekin lotzen du berria/ ez.
Lanean hobeki bakarrik/ taldean...
Erritmo egokia lan bakoitzean/ Ez., deskontrola: motelegi, azkarregi.
Ohiturak, etxerako lanak, materialak...
Motibazioak, gogoak, espektatibak.

Asistentzia eza eta arrazoia.
Arazo fisikoak.Ikusi-entzumena. Tik. Nekea, indarrik ez. Desnutrizioa. Eritasunak edo istripuak eta kalteak.
Gertakizun traumatikoak.
Janari edo lo arazoak. Botikak.
Familia harremanak, inguru sozioemozionala eta kulturala.
Tratu txarrak. Babesa handiegia.
Psikopatologia familian.
Esfinterren kontrola. Garbitasuna. Aldaketa aipagarriak berriki.
Eskolaz kanpoko jarduerak.
Zaletasunak.

IKASTURTE HONETAN EDO AURREKOETAN HARTUTAKO NEURRIAK ETA
ONDORIOAK.

Elkarrizketa gurasoekin. Hitzarmenak.
Irakasle taldearen erabakiak.
Segimendu estua gelan, atentzio
hurbila, lekuz edo taldez aldatzea.
Aldaketa metodologikoak.
Errefortzuak zenbait arlotan.
Egokitzapen kurrikularrak.
Laguntza P.T. Laguntza logopedia.
Kurtsoa errepikatu.
Ikastetxez kanpoko laguntza: kurrikularra,
Psikopedagogikoa e.a.

ERANSKIN 2

Eranskin honetan egokitzapen curricularra egitean jarraitu daitekeen plantilla bat aurkezten da, non ikaslearen datu guztiak biltzen diren, haren datuak aukeratzeko dira aukera guztien artean eta gero hau ebaluatzen da.

DOCUMENTO INDIVIDUAL DE ADAPTACION CURRICULAR

NOMBRE **Y** **APELLIDOS:**

I.-DATOS DE IDENTIFICACIÓN Y ELABORACIÓN.

NOMBRE **Y** **APELLIDOS:**

FECHA DE NACIMIENTO: _____ **FECHA DE REALIZACION:** _____

DOMICILIO: _____
LOCALIDAD: _____

TELEFONO: _____

CICLO: _____
_____ **NIVEL:** _____ **GRUPO:** _____ **CENTRO:** _____

DIRECCION: _____ **POBLACION:** _____

PROFESIONALES IMPLICADOS:

- Tutor.
- Orientador.
- Profesor de apoyo.
- Otros:

II.-HISTORIA ESCOLAR DEL ALUMNO

-Ha repetido curso de primaria.

-Ha cambiado frecuentemente de colegio.

-Presenta absentismo escolar.

-Otras observaciones (expulsiones...).

-Durante cursos, ha recibido apoyo: -pedagógico.

-logopédico.

-fisioterapéutico.

-Su rendimiento está condicionado por insuficiente: -Capacidad intelectual.

-Comunicación.

-Motricidad.

-Visión.

-Ajuste emocional.

-Salud

-Otros:

-Apoyos en la escuela: -Logopedia.

-Fisioterapia.

-Pedagógicos (P.T. , P.A.I. para deficientes visuales, refuerzo educativo).

-Apoyos extraescolares de: -Logopedia.

-Fisioterapia.

-Pedagógico.

-Psicoterapia.

III.-DATOS IMPORTANTES PARA LA TOMA DE DECISIONES.

1.- NIVEL DE COMPETENCIA CURRICULAR.

(Sólo se evalúan las áreas en las que presenta mayor déficit).

1 **2.-ESTILO DE APRENDIZAJE:**

2

3 **2.1.-VARIABLES INDIVIDUALES.**

4

5 **PROCESO DE SENSIBILIZACIÓN.**

6

7 **Motivación:**

8

9 ** Motivación intrínseca:*

10 -Se enfrenta a una tarea novedosa con curiosidad epistémica, sin haber anticipado una
11 forma segura de resolverla y sin que esto le cause miedo al fracaso.

12 -Se aburre con tareas que domina.

13 -Busca tareas problemáticas que, con independencia de su dificultad, mejoren su
14 competencia.

15 -Siente el error como fuente de aprendizaje.

16 -Ve al profesor como orientador del aprendizaje.

17 -Orienta la actividad de compañeros del grupo sin buscar recompensas.

18

19 ** Motivación extrínseca:*

20 -Antes de enfrentarse a una tarea novedosa, tiene pensada la forma de resolverla.

21 -La posibilidad de error es fuente de mayor esfuerzo y atención.

22 -Siente la tarea como una forma de distanciarse positivamente de sus compañeros.

23 -Ve al profesor como impositor de tareas que llevan al éxito personal.

24 -Siente la tarea como una amenaza que evidencia sus deficiencias.

25 -Prefiere realizar tareas fáciles que ya domina.

26 -Siente el error como un fracaso.

27 -Antes de enfrentarse a una tarea novedosa, duda si podrá hacerla.

28 -Ve al profesor como impositor de tareas que evitan el fracaso personal.

29 -Para que acometa la tarea, es necesario ofrecerle recompensas.

30 -Para que acometa la tarea, es necesario recordarle que puede recibir algún tipo de
31 castigo si no la realiza.

32 -Ve al profesor como sancionador.

33

34 ** Atribuciones:*

35 -Antes de empezar una tarea, refiere su posible falta de competencia.

- 36 -Atribuye el éxito a su capacidad personal.
- 37 -Atribuye el fracaso a una carencia permanente de dotes personales.
- 38 -Antes de empezar una tarea, alude a su dificultad.
- 39 -Antes de empezar una tarea, la encuentra sencilla y posible.
- 40 -Atribuye el éxito a la suerte.
- 41 -Atribuye el éxito a caer bien a profesores, su simpatía, etc.
- 42 -Atribuye el éxito a la facilidad de la tarea.
- 43 -Atribuye el fracaso a la dificultad de la tarea.
- 44 -Atribuye el fracaso a caer mal a determinados profesores, verse perseguido, etc.
- 45 -Atribuye el éxito a su atención, esfuerzo, etc.
- 46 -Atribuye el fracaso a una falta temporal de atención, esfuerzo, etc.
- 47
- 48
- 49
- 50 * *Refuerzo:*
- 51 -Es sensible al reforzamiento por medio de reforzadores primarios (golosinas, juguetes, etc.).
- 52
- 53 -Es sensible al reforzamiento por medio de reforzadores sociales (contacto visual, elogios verbales, instrucciones complementarias, presencia cercana, caricias, etc.)
- 54
- 55 -Es sensible al reforzamiento por medio de reforzadores de actividad.
- 56 -Es sensible al reforzamiento por medio de reforzadores generales (fichas, dinero, etc.).
- 57
- 58 **Emoción: ansiedad.**
- 59 -Se pone nervioso (intenta cubrir el trabajo, borra, hace alguna justificación verbal, etc.) cuando está realizando una tarea y se acerca el profesor.
- 60
- 61 -Carece de confianza para realizar preguntas al profesor sobre tareas que no sabe realizar.
- 62
- 63 -Hace preguntas constantes sobre la bondad de su trabajo.
- 64 -Piensa frecuentemente que ha hecho mal las tareas.
- 65 -Se inquieta excesivamente cuando se le evalúa.
- 66 -Antes de hacer una evaluación, piensa que la va a hacer mal.
- 67 -Antes de hacer alguna tarea más complicada o novedosa, siente molestias de estómago, pide ir al WC, etc.
- 68
- 69 -En situaciones de evaluación, obtiene resultados claramente inferiores a los obtenidos en las mismas tareas en situaciones de no control.
- 70

71

72

73 **PROCESO DE ATENCIÓN.**

74

75 **Atención selectiva.**

76

77 ** Estilo cognitivo del alumno:*

78 -Ante la presentación de los estímulos, el alumno:

79 .Focaliza la atención sin dificultades.

80 .No focaliza la atención.

81 .Tiene dificultades para focalizar la atención.

82 -Conoce que la atención es limitada y no lo abarca todo.

83 -Para que focalice la atención, hay que ayudarlo en

84 -La información para la que focaliza más la atención, es aquella referida a.....

85 -Divide el estímulo en pequeñas unidades y se centra en ellas para, una vez estudiadas,
86 pasar a otras de manera sistemática.

87 -Elige un foco de atención y lo cambia siguiendo algún tipo de criterio.

88 -Elige un foco de atención y lo cambia al azar.

89 -Subraya lo que es importante y atiende a lo subrayado.

90

91 ** Variables de la tarea:*

92 - Focaliza más la atención cuando la presentación de la información es:

93 .verbal y gráfica.

94 .verbal.

95 .gráfica con poco contenido verbal.

96 .gráfico/kinestésica/verbal.

97 .gráfico/kinestésica.

98 -Otras formas de presentación que benefician la focalización de la atención son:

99

100 **b) Atención global.**

101

102 ** Estilo cognitivo del alumno:*

103 -Cuando se le presenta la información, alterna la atención selectiva con la atención
104 global.

105 -Simultáneamente puede atender a _____ unidades de información.

- 106 -Tiene mayor capacidad atencional para informaciones de tipo:
107 -Conoce que la capacidad atencional depende de la organización de los contenidos.
108 -Es capaz de predecir la capacidad atencional y las consecuencias de diferentes maneras
109 de distribuir la atención. (atender exhaustivamente vs. selectivamente, larga fijación vs.
110 corta fijación).

111

112 **c) Mantenimiento.**

113

114 ** Estilo cognitivo del alumno:*

- 115 -Mantiene la atención de forma continuada.
116 -Abandona el comportamiento atencional y lo retoma sin instigación verbal del
117 profesor.
118 -Abandona el comportamiento atencional y lo retoma por instigación verbal del
119 profesor.
120 -Abandona totalmente el comportamiento atencional.

121 -Las instrucciones con las que mantiene más la atención son de tipo:

- 122 -Aproximadamente, suele permanecer atento minutos.
123 -Sabe que mantener la atención exige un esfuerzo.
124 -Sabe que para mantener la atención hay que prescindir de distractores que puedan
125 estar presentes.

126

127 ** Variables de la tarea:*

128 -Mantiene más la atención con presentaciones de tipo:

- 129 .verbal y gráfica.
130 .verbal.
131 .gráfica con poco contenido verbal.
132 .gráfico/kinestésica/verbal.
133 .gráfico/kinestésica.

134 -El mantenimiento de la atención se beneficia además con presentaciones de tipo:

135

136

137 **PROCESO DE ADQUISICIÓN.**

138

139 **Comprensión:**

- 140 -Identifica las partes más y menos importantes y dedica atención extra a cada parte en
141 función de su importancia.

- 142 -Para encontrar partes significativas del texto, se aprovecha:
- 143 .de las indicaciones del propio texto (variaciones en la impresión, uso de temas
- 144 y subtemas, preguntas insertadas, etc.).
- 145 .del conocimiento de los objetivos establecidos.
- 146 .de las sugerencias del profesor o compañeros.
- 147 -Ha mantenido la atención de forma continuada.
- 148 -Ha planificado cuánta atención dar a la tarea y cómo distribuirla dentro de la misma.
- 149 -Ha abandonado el comportamiento atencional y lo ha retomado por instigación del
- 150 profesor.
- 151 -Ha abandonado el comportamiento atencional y lo ha restablecido por sí mismo.
- 152 -Ha abandonado totalmente el comportamiento atencional.
- 153 -Ha permanecido atento realizando la tarea
- 154 -Mantiene más la atención para tareas
- 155 -Tiene dificultades para comprender las instrucciones a pesar de estar atento.
- 156
- 157 **Retención:**
- 158 -Conecta por medio de una frase dos o más palabras o items que deben ser
- 159 aprendidos.
- 160 -Relaciona los elementos de estudio generando una imagen.
- 161 -Hace el sujeto elaboraciones e inferencias como respuesta a la pregunta “por qué”.
- 162 -Intenta adivinar la intención del autor del texto, los efectos que puede tener, la
- 163 aplicación práctica de lo que está estudiando, etc.
- 164 -Restablece el alumno con sus propias palabras, definiciones o ejemplos.
- 165 -Utiliza metáforas basadas en semejanzas perceptuales, físicas o en conexiones
- 166 abstractas de tipo lógico o natural.
- 167 -Utiliza procedimientos mnemotécnicos basados en la elaboración.
- 168 -Pronuncia, dice o nombra de forma repetitiva los estímulos presentados dentro de una
- 169 tarea de aprendizaje.
- 170 -Reenuncia el contenido sustancial del aprendizaje y lo repite, sin recurrir a la
- 171 reproducción de las palabras que lo presentaban.
- 172 -Se repite la información, pero incluyendo nuevos aspectos que se van encontrando.
- 173 -Las tareas en las que obtiene más éxito son:
- 174 .Tareas mecánicas.
- 175 .Tareas de tipo perceptivo-manipulativo (construcciones, etc.).
- 176 .Tareas de tipo perceptivo-gráfico (copias de figuras, etc.).
- 177 .Tareas de lectura.

- 178 .Tareas de escritura.
- 179 .Tareas de resolución de problemas no numéricos: clasificaciones,
180 conceptualizaciones, etc.
- 181 .Tareas de resolución de problemas numéricos.
- 182 .Otras (especificar):

183

184 **Transformación:**

- 185 -Compara los conocimientos adquiridos y los clasifica sobre esas comparaciones.
- 186 -Es capaz de utilizar conceptos generales adquiridos para aplicarlos al estudio de casos
187 individuales.
- 188 -Partiendo del conocimiento de casos individuales, es capaz de llegar a conceptos
189 generales.
- 190 -Utiliza los conocimientos adquiridos para predecir hechos.
- 191 -Utiliza la experiencia para confirmar los conocimientos adquiridos.
- 192 -Es capaz de detectar errores en una información que ha sido previamente aprendida.
- 193 -Toma decisiones sobre problemas nuevos, haciendo un paralelismo con problemas
194 anteriores.
- 195 -Es capaz de aplicar conocimientos adquiridos a situaciones distintas a las enseñadas.

196

197

198

199 **PROCESO DE PERSONALIZACIÓN Y CONTROL.**

200

201 * Antes de acometer la tarea:

- 202 -Identifica el problema.
- 203 -Centra el problema y define sus términos.
- 204 -Analiza los distintos argumentos y juzga su credibilidad.
- 205 -Hace una síntesis de la tarea de aprendizaje o del problema planteado.
- 206 -Elabora deducciones o inducciones, en su caso.
- 207 -Toma decisiones.

208

209 * En la resolución de la tarea:

- 210 -Sigue los pasos que había previsto.
- 211 -Hace verbalizaciones como control de su conducta.
- 212 -Procede por ensayo (acierto/error) y saca/ no saca provecho.

213

214 * Después de realizar la tarea:

215 -Evalúa los resultados y controla la ejecución de la tarea.

216 -Se aprovecha de la información que parcialmente obtiene o se le da.

217 -Ante un resultado erróneo:

218 .reitera la solución.

219 .cambia la solución.

220 -Controla la ejecución de la tarea y está satisfecho ante una buena realización.

221 -Controla la ejecución de la tarea y, ante un resultado erróneo, intenta rehacerla de
222 nuevo.

223 -Controla la ejecución de la tarea y, ante un resultado erróneo, no intenta rehacerla.

224 -Generalmente en la realización de las tareas, comete los siguientes errores:

225

226

227 **PROCESO DE RECUPERACIÓN**

228

229 -Durante el proceso de asimilación, expresa de alguna manera la necesidad de recordar
230 posteriormente ese material y que ese acto implica un esfuerzo.

231 -Su recuerdo mejora cuando se le ofrecen organizadores previos o categorizadores.

232 -Su recuerdo mejora cuando se le ofrece información sobre el tamaño de los ítems a
233 recordar, lugar donde está esta información, etc.

234 -Utiliza espontáneamente en el recuerdo las claves desarrolladas durante la
235 codificación.

236 -Si se le induce, utiliza en el recuerdo las claves desarrolladas durante la codificación.

237 -Sabe qué tipo de información es capaz de recordar mejor y peor.

238 -Sabe bajo qué presentaciones es capaz de recordar mejor y peor.

239 -Sabe que el recuerdo está relacionado con la cantidad de material a recordar y, por
240 tanto, según sea ésta, necesitará mayor o menor esfuerzo.

241 -Sabe que la información familiar necesita menor esfuerzo para ser recordada.

242 -Sabe que conocer la estructura del material facilita el recuerdo.

243 -Sabe que el recuerdo está relacionado con el uso que se ha hecho de ese material
244 desde que se asimiló y el tiempo transcurrido.

245 -Conoce que el uso de estrategias durante la codificación y recuperación facilitan el
246 recuerdo.

247

248

249

250 **PROCESO DE TRANSFER**

251

252 -Si se le hace ver la similitud de la situación de transfer con la de aprendizaje original, es
253 capaz de realizar el tipo de tarea propuesta.

254 -Es capaz de hacer tareas diferentes aunque sean similares en aspecto y profundidad a
255 las aprendidas, sin instigación verbal.

256 -Es capaz de aplicar los aprendizajes a ideas o áreas totalmente distintas de aquellas en
257 las que se realizó el aprendizaje, con instigación verbal.

258 -Es capaz de aplicar los aprendizajes a ideas o áreas totalmente distintas de aquellas en
259 las que se realizó el aprendizaje, sin instigación verbal.

260

261

262 **2.2.-VARIABLES SOCIALES**

263

264 -Pide aclaraciones al maestro.

265 -Pregunta a compañeros.

266 -Generalmente trabaja mejor cuando está solo.

267 -Se niega a hacer trabajos distintos a los del resto de compañeros.

268 -Generalmente trabaja mejor cuando está en pequeño grupo.

269 -Estando en pequeño grupo mantiene relaciones:

270 .de interferencia.

271 .de colaboración.

272 -Estando con toda la clase mantiene relaciones:

273 .de interferencia.

274 .de colaboración.

275 -Generalmente trabaja mejor cuando está en su aula.

276

277

278 **2.3.VARIABLES VISUALES CONDICIONANTES DEL ESTILO DE APRENDIZAJE**

279

280 -El tamaño de letra recomendable para trabajo continuado es de

281 -El tamaño mínimo de letra que es capaz de leer es de

282 -La distancia de trabajo adecuada para lectura, escritura y tareas similares es de.....

283 -La distancia idónea de su mesa a la pizarra es de

- 284 -La posición adecuada, generalmente, estando frente a la pizarra es:
- 285 -frente a ella.
- 286 -a la derecha.
- 287 -a la izquierda.
- 288 -indiferente.
- 289 -La distancia aproximada a la que discrimina/reconoce estos objetos tridimensionales
290 (pelota, coche, etc.) de 5-6 cms. es de:
- 291 -Prefiere, en general, luz:
- 292 -potente (directa).
- 293 -tenue (difusa).
- 294 -no manifiesta preferencias.
- 295 -Respecto a colores:
- 296 -Los discrimina todos.
- 297 -No discrimina ninguno.
- 298 -No discrimina los siguientes:
- 299 -No discrimina los matices.
- 300 -Discrimina los matices.
- 301 -Prefiere tinta color sobre fondo , con intensidad:
- 302 -normal.
- 303 -débil.
- 304 -fuerte.
- 305 -indiferente
- 306 -Necesita las siguientes ayudas no ópticas: atril, papel, flexo, instrumentos escritura,
307 etc.
- 308 -El material escolar específico que es conveniente que utilice es:
- 309 -lápiz del número:
- 310 -lápices marcadores.
- 311 -rotulador de punta fina.
- 312 -rotulador de punta gruesa.
- 313 -cuadrícula (de 4 mm., 5 mm., 6 mm., 8 mm.).
- 314 -pauta (de 1 línea; de 2 líneas con separación variable: 4 mm., 5 mm., 6 mm., 8 mm.)
- 315 -otro:
- 316 -En su movilidad manifiesta las siguientes características:
- 317 -se mueve poco o lo hace con lentitud.

- 318 -no sortea los obstáculos al caminar (tropieza frecuentemente).
319 -camina mirando al suelo.
320 -tiene dificultades para caminar sobre una línea pintada en el suelo.
321 -camina arrastrando los pies.
322 -dificultad para desplazarse en zonas poco iluminadas.
323 -no es capaz de coger una pelota que le lanzan.
324 -tiene dificultad para coger una pelota que le lanzan.
325 -Las ayudas ópticas recomendadas son:
326 -Otras variables que condicionan su estilo de aprendizaje son:

327
328

329 **3.- CONTEXTO ESCOLAR (AULA).**

330

331 **Variables espaciales y materiales:**

332

- 333 -No existen impedimentos que dificulten la recepción visual y auditiva.
334 -La recepción visual está dificultada por....
335 -La recepción auditiva está dificultada por....
336 -El mobiliario está organizado para:
337 .grupo clase.
338 . pequeños grupos.
339 . adaptarse a diferentes situaciones de enseñanza.
340 . talleres o rincones.
341 -La organización del aula:
342 .facilita la interacción.
343 .dificulta la interacción.
344 -Existen /No existen materiales en el aula que fomenten la interacción.

345

346

347

348

349 **Organización de los elementos personales:**

350

- 351 -El alumno recibe:horas semanales de logopedia.

352horas semanales de apoyo pedagógico.
353horas semanales de fisioterapia.

354 -Las tareas de programación se realizan de forma coordinada con los profesores que
355 intervienen con el alumno

356 -La periodicidad con que se llevan a cabo reuniones para estas tareas es ...
357 -Periódicamente se revisa la modalidad de apoyo más adecuada a cada alumno.

358 -Existen criterios comunes entre los profesores que intervienen con el alumno respecto
359 a la metodología, uso de materiales, etc.

360

361 **Elementos básicos del currículo:**

362

363 ** Objetivos y contenidos:*

364 -La existencia de un alumno con necesidades educativas especiales no/ha supuesto
365 modificar los objetivos y contenidos de la P.A..

366 -La existencia de un alumno con necesidades educativas especiales no/ha supuesto
367 introducción de nuevos objetivos en la P.A..

368 -Para poder dar una respuesta adecuada a sus necesidades, con el alumno que presenta
369 necesidades educativas especiales se han
370 priorizado/temporalizado/introducido/matizado los objetivos/contenidos siguientes: ...

371 -Para poder dar una respuesta adecuada a sus necesidades, con el alumno que presenta
372 necesidades educativas especiales se han eliminado los objetivos/contenidos siguientes
373 de la P.A.:

374

375 **Metodología y actividades:*

376 -Se prevén y comprueban las dificultades que se pueden producir en el aprendizaje,
377 considerando:

378 -los prerrequisitos necesarios, incluyendo la reenseñanza de los mismos.
379 -la revisión del aprendizaje anterior del alumno.

380 -Antes de comenzar a producir un nuevo aprendizaje:

381 -se informa de los objetivos que se persiguen.
382 -se dice resumidamente lo que se va a trabajar.
383 -se procura que el alumno sea sensible a los beneficios que reporta ese
384 aprendizaje.

385 -Se tiene especial cuidado en relacionar los nuevos aprendizajes con los conocimientos
386 previos de los alumnos; para ello, antes de presentarlos :

387 -se formulan preguntas que los activen y se revisan las respuestas, presentando
388 nuevos contenidos derivados de ellas.

- 389 -se presentan situaciones problemáticas.
- 390 -Se procura que el alumno construya el conocimiento a través de las experiencias que
391 realiza y la mediación del profesor o de otros compañeros.
- 392 -La presentación de nuevos materiales se realiza:
- 393 -a pequeños pasos y con ritmo rápido, señalando los puntos principales y
394 señalando la transición entre las partes.
- 395 -proporcionando demostraciones y modelos.
- 396 -intercalando preguntas durante la exposición para verificar la comprensión y
397 resumiendo apartados.
- 398 -en caso necesario se dan instrucciones y ejemplos más detallados aunque
399 puedan ser redundantes.
- 400 -Se realiza práctica supervisada durante las primeras actividades para potenciar el trabajo
401 independiente y al mismo tiempo evitar que se produzcan de forma reiterada situaciones
402 de error, para ello:
- 403 -se realizan preguntas sobre los contenidos más relevantes (se dan pistas en caso
404 necesario para garantizar siempre una respuesta).
- 405 -el diseño de las actividades minimiza la posibilidad de error.
- 406 -se comprueba que el alumno conoce:
- 407 .lo que se espera de él
- 408 .el trabajo que debe realizar.
- 409 .la existencia de distintas posibilidades de obtención de ayuda.
- 410 -se entrena en procesos de planificación /ejecución /control.
- 411 -Las preguntas y tareas individuales que se proponen para promover el desarrollo del
412 alumno:
- 413 -se formulan de tal modo que el profesor puede estar seguro de que el alumno las
414 ha entendido.
- 415 -permiten algún tipo de respuesta del alumno
- 416 -tienen un nivel de dificultad tal que elimina respuestas automáticas y son
417 capaces de generar la organización de sus conocimientos.
- 418 -Tras las respuestas, se da retroalimentación y reenseñanza, en su caso:
- 419 -informando al alumno de lo adecuado de su respuesta.
- 420 -ante respuestas parcialmente incorrectas, con explicación adicional, repetición de
421 la explicación, simplificación de la pregunta, etc.
- 422 -Durante la construcción de los diferentes aprendizajes se hace notar al alumno los
423 progresos que está teniendo y se le estimula para que desarrolle la sensibilidad hacia
424 los beneficios que reportan.
- 425 -Se procura recompensar los logros conseguidos por el alumno:
- 426 -mediante alabanzas de tipo específico.
- 427 -mediante alabanzas generales.

- 428 -Cuando el alumno va a realizar sus actividades individuales, de modo independiente:
429 -se buscan respuestas seguras, rápidas y automáticas.
430 -se advierte a los alumnos que aunque el trabajo será controlado, ellos mismos
431 deben ir supervisándolo.
- 432 -Para producir la generalización de los aprendizajes :
433 -se aplican las capacidades y conocimientos adquiridos a situaciones diferentes
434 a las enseñadas.
435 -se permite que el alumno ejerza de guía de otro menos competentes en esa
436 tarea.
- 437 -Cuando un alumno presenta dificultades en algún tipo de aprendizaje:
438 -se estructuran y ordenan las adquisiciones que son necesarias para que se
439 pueda producir ese aprendizaje concreto.
440 -se valora el grado en que el alumno las tiene adquiridas.
- 441 -Se procura que el alumno con necesidades educativas especiales:
442 -realice menos actividades o más cortas que sus compañeros en el mismo
443 periodo de tiempo.
444 -disponga de tiempo extra, si lo necesita, cuando realiza las mismas actividades
445 que sus compañeros.
446 -disponga de las adaptaciones necesarias de material.
447 -utilice el mobiliario y equipo técnico específicos si precisa.
- 448 -Para facilitar que el alumno con necesidades educativas especiales pueda realizar
449 tareas en las que realice aportación al grupo, se proponen actividades con distinto
450 grado de dificultad.
- 451 -Se procura que el alumno con necesidades educativas especiales alterne el trabajo
452 individual con el trabajo con grupos:
453 -homogéneos.
454 -heterogéneos.
- 455 -Otras sugerencias metodológicas:
456
- 457 *Evaluación:*
458 -Se utiliza la evaluación para realizar ajustes de contenidos/objetivos.
459 -Se utiliza la evaluación para realizar ajustes metodológicos en el proceso de
460 enseñanza/aprendizaje.
461 -Se proporciona continuamente información al alumno (individualmente o en grupo)
462 sobre el momento del proceso de aprendizaje en que se encuentra.
463 -Tras la evaluación, al alumno (individualmente o en grupo):
464 -se le hace tomar conciencia de sus posibilidades.

- 465 -se le hace tomar conciencia de las dificultades por superar.
466 -Se entiende que la evaluación de los a.c.n.e.e.s debe ser realizada:
467 - por el tutor.
468 - tutor y apoyos, de forma independiente, según los objetivos.
469 -de forma coordinada por los profesionales que intervienen con estos alumnos.
470 -Para llevar a cabo la evaluación del alumno que presenta necesidades educativas
471 especiales se utilizan, en función de sus necesidades, distintos procedimientos al resto
472 de alumnos.
473 -Para los a.c.n.e.e.s se establecen, en función de sus necesidades, criterios específicos
474 de evaluación.
475 -Las comunicaciones a los padres de los a.c.n.e.e.s se realiza:
476 -por el tutor.
477 -por tutor y apoyos.
478 -Otras sugerencias a la evaluación:

479
480

481 **4.-CONTEXTO SOCIOFAMILIAR**

482

483 **Estructura familiar:**

484

485 Nombre	Parentesco	Edad	Profesión/Estudios
------------	------------	------	--------------------

486

487

488

489

490 **Analizado el contexto familiar, resulta beneficioso para el proceso educativo del**
491 **alumno:**

492

493 *Situación socioeconómica:*

494 -Ingresos económicos parecen suficientes.

495 -Nivel cultural medio.

496 alto.

497

498 *Dinámica familiar:*

499 -Las variables que determinan la relación padres-hijos son:

500 madre: Afecto-permisividad/Afecto-control.
501 padre : Afecto-permisividad/Afecto-control.
502 -La relación con sus hermanos es equilibrada.
503 -La relación con otros familiares es equilibrada.
504
505 *Reacción de la familia ante la deficiencia:*
506 * Superación positiva y aceptación de la deficiencia:
507 -Admite la deficiencia como algo que aumenta las dificultades de la vida familiar pero
508 no la destruye.
509 -Asume la presencia de la diversidad.
510 -Conoce las características de la deficiencia, sus distintos aspectos y los recursos
511 adecuados para hacer frente a las necesidades que requiere.
512 -Conoce la influencia de la deficiencia en el desarrollo y adecua las expectativas a la
513 realidad.
514 -Piensa que las causas de los resultados positivos escolares que obtiene el alumno son
515 debidos a:
516 .el esfuerzo que realiza.
517 .la preparación de sus profesores.
518 .la adecuación de las tareas escolares.
519 .la atención familiar adecuada.
520 .otras:
521 -Manifiesta conductas de *protección adecuada* (pueden estar ligadas a superación
522 positiva):
523 .Satisfacen las necesidades de forma similar al resto de los hermanos.
524 .Se da oportunidad para adquirir autonomía.
525 .Se asignan responsabilidades en casa.
526 .Existencia de normas, horarios, etc., flexibles.
527 .Otras:
528
529 *Otras conductas familiares que facilitan el proceso educativo del niño:*
530 * Reacción ante los logros:
531 -Se usan recompensas:
532 .primarias (golosinas, etc.).
533 .sociales (elogios, sonrisas, etc.).
534 .de actividad.

- 535 -La recompensa que se usa con más frecuencia es
- 536 * Reacción ante la escuela:
- 537 -Mantiene la expectativa de que el centro le va a ofrecer una respuesta educativa
538 adecuada.
- 539 -Colabora o está dispuesta a colaborar con los profesionales del centro.
- 540 -Ha desarrollado un horario para llevar a cabo esta colaboración.
- 541 -Asiste a las reuniones convocadas por el centro.
- 542 -Asiste con regularidad al centro para intercambiar información sin ser convocada.
- 543 -Otras:
- 544
- 545 *Expectativas sobre las posibilidades educativas:*
- 546 -Las expectativas de la familia sobre sus posibilidades educativas son realistas.
- 547 La familia piensa que podrá mejorar en aspectos de:
- 548 .autonomía y habilidades sociales.
- 549 .terminar educación primaria.
- 550 .cursar estudios profesionales y llegar a ser independiente.
- 551 La familia piensa que no podrá mejorar en aspectos de:
- 552 .autonomía y habilidades sociales.
- 553 .terminar educación primaria.
- 554 .cursar estudios profesionales y llegar a ser independiente.
- 555
- 556 *Datos del entorno físico familiar:*
- 557 -Vivienda:
- 558 .Propia.
- 559 .Alquilada.
- 560 .Cedida.
- 561 .Condiciones de habitabilidad adecuadas.
- 562 .Responde a las necesidades de autonomía del alumno
- 563 .Suficiente para que el alumno disponga de un lugar exclusivo.
- 564 .Espacio suficiente para todos los miembros que la habitan.
- 565 -Barrio:
- 566 .Zona rural
- 567 .Zona urbana
- 568 .Hay zonas donde pueda jugar e interactuar el alumno con otros niños.

569 .Existen servicios cercanos o de fácil transporte para que el niño reciba
570 atenciones complementarias.

571

572

573 **Analizado el contexto familiar, resulta perjudicial para el proceso educativo del**
574 **alumno:**

575

576 *Situación socioeconómica:*

577 -Ingresos económicos parecen insuficientes.

578 -Nivel cultural muy bajo (analfabetismo).

579 .bajo (estudios primarios).

580 -Cambios frecuentes de residencia:

581 -Relaciones con el colegio: inexistentes.

582 .acuden sólo cuando se les llama.

583

584 *Dinámica familiar general:*

585 -En la vida familiar se detectan los siguientes problemas: alcoholismo, violencia, paro,
586 etc.

587 -Las variables que determinan la relación padres-hijos son:

588 madre: Hostilidad-control / Hostilidad-permisividad.

589 padre : Hostilidad-control / Hostilidad-permisividad.

590 -La relación con sus hermanos es : .tensa.

591 .distanciada.

592 .celotípica.

593 -La relación con otros familiares es : .distante.

594 .protectora.

595 .autoritaria.

596

597 *Reacción de la familia ante la deficiencia:*

598 * Negación:

599 -Se obstina en no ver la deficiencia del hijo.

600 -Atribuye las conductas no acordes con desarrollo normal a falta de motivación, de
601 atención, etc.

602 -Busca compulsivamente soluciones por distintos medios, a pesar de estar informados
603 de sus características y evaluación.

604 -Cree que las causas de los resultados negativos escolares que obtiene el alumno son
605 debidos a:

606 .su poco esfuerzo.

607 .la insuficiente preparación de sus profesores.

608 .la inadecuación de las tareas escolares.

609 .insuficiente atención familiar.

610 .otras:

611 -Manifiesta conductas de escasa protección (pueden estar ligadas a negación de la
612 deficiencia):

613 .Descuido hacia el niño (abandono de limpieza, de alimentación adecuada, etc).

614 .Dan al niño tareas excesivas para su capacidad.

615 .Inexistencia de normas, horarios, etc. adecuados.

616 .Otras:

617 * Reacción de culpa:

618 .por atribuir la deficiencia a alguna de sus características personales.

619 .por descubrir en ellos mismos sentimientos de rechazo hacia su hijo.

620 -Manifiestan conductas de excesiva protección (pueden estar ligadas a reacción de
621 culpa):

622 .No permiten que el hijo realice aquellos actos para los que es
623 competente.

624 .Centran toda su atención en ese hijo y a veces se olvidan de la
625 presencia de las otras personas del núcleo familiar.

626 .Bajo nivel de exigencia.

627 .Existencia de normas, horarios, etc., excesivamente rígidos.

628 .Otras:

629

630 *Otras conductas familiares que dificultan el proceso educativo del niño:*

631

632 * Reacción ante los logros:

633 -Se comparan sus resultados con los de sus hermanos o amigos.

634 -No se han adoptado comportamientos de refuerzo.

635

636 * Reacción ante la escuela:

637 -No se confía que el colegio vaya a dar una respuesta adecuada a la problemática del
638 alumno.

- 639 -No colabora con los profesionales del centro porque:
640 .no tiene posibilidades ni disposición para colaborar con el centro.
641 .no tiene posibilidades de colaborar con el centro, aunque sí buena disposición.
642 .tiene posibilidades pero no disposición para colaborar con el centro.
643 -No asiste a las reuniones convocadas por el centro.
644 -No asiste al centro sin ser convocados para intercambiar información.

645

646 *Expectativas sobre las posibilidades educativas:*

- 647 .excesivamente negativas.
648 .excesivamente positivas.

649 La familia piensa que podrá mejorar en aspectos de:

- 650 .autonomía y habilidades sociales.
651 .terminar educación primaria.
652 .cursar estudios profesionales y llegar a ser independiente.

653 La familia piensa que no podrá mejorar en aspectos de:

- 654 .autonomía y habilidades sociales.
655 .terminar educación primaria.
656 .cursar estudios profesionales y llegar a ser independiente.

657

658 *Datos del entorno físico familiar.*

659 -Vivienda:

- 660 .Propia.
661 .Alquilada.
662 .Cedida.
663 .Condiciones de habitabilidad no adecuadas.
664 .El niño tiene dificultades de acceso a la vivienda familiar.
665 .La disposición interior dificulta el desplazamiento autónomo.

666 -Barrio:

- 667 .Zona rural
668 .Zona urbana
669 .No hay zonas donde pueda jugar e interactuar el alumno con otros niños.
670 .No existen servicios cercanos o de fácil transporte para que el niño reciba
671 atenciones complementarias.
672 .Para asistir con la regularidad que el alumno precisa, a servicios médicos o
673 sociales, tienen que emplear mucho tiempo en los desplazamientos.

674
675
676

677 **IV.-NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIALES**

678

679 ***Necesidades relacionadas con las capacidades básicas:**

680 -Necesita conseguir ajuste emocional.

681 -Desarrollar estrategias que ayuden a mejorar el autoconcepto y la autoestima.

682 -Poder desplazarse con autonomía.

683 -Necesita potenciar su capacidad de relación social.

684 -Necesita aprender nuevas formas de relación como forma de potenciar su integración social.

686 -Necesita desarrollar hábitos de autonomía personal e independencia tanto en la escuela como en el ambiente familiar.

688 -Necesita desarrollar procedimientos de regulación de su propio comportamiento en situaciones de juego, rutinas diarias y tareas escolares.

690 -Necesita aprender a trabajar en grupo.

691 -Necesita desarrollar capacidades básicas para realizar aprendizajes: focalización y mantenimiento de la atención.

693 -Necesita desarrollar procedimientos de regulación de su propio comportamiento en tareas escolares de forma que consiga una forma de trabajo más reflexiva y autodirigida.

696 -Manejar estrategias de aprendizaje en la línea de la estructuración de la información que le permitan comprender, recordar y expresarse mejor.

698 -Necesita desarrollar su capacidad de razonamiento.

699

700

701 ***Necesidades relacionadas con las áreas curriculares:**

702 -Aunque el alumno seguirá el currículo establecido para su grupo, se priorizarán los contenidos siguientes correspondientes al Primer Ciclo:

704 *-Area de: Comunicación y representación:*

705 Introducir contenidos de: Lenguaje oral, Aproximación al lenguaje escrito, Relaciones, medida y representación en el espacio, correspondientes al 2º ciclo de Educación Infantil.

708 Priorizar los objetivos/contenidos referidos al lenguaje oral como medio de expresión, lectura y escritura.

709

710 Aunque el alumno seguirá el currículo establecido para su grupo, se priorizarán los
711 contenidos siguientes, referidos al Segundo Ciclo de Educación Infantil:

712 *-Área de Comunicación y representación:*

713 .Necesita aprender contenidos de: Lenguaje oral y Expresión plástica .

714 *-Área del Medio físico y social:*

715 Necesita aprender contenidos de: Los objetos.

716

717 -Area de Lengua Castellana y Literatura.

718 Necesita aprender contenidos correspondientes al 1º Ciclo de:

719 Comunicación Oral: Intercambio verbal.

720 Comunicación Oral: Comprensión.

721 Comunicación Oral: Expresión.

722 Comunicación Escrita: Lectura.

723 Comunicación Escrita: Escritura.

724 -Area de Matemáticas.

725 Necesita aprender contenidos correspondientes al 1º Ciclo de:

726 Números y Operaciones.

727 Números y operaciones: Valor posicional.

728 Formas geométricas y situación en el espacio.

729 Cálculo mental.

730 Necesita aprender contenidos correspondientes al Segundo Ciclo, de:

731 Números y operaciones: Algoritmo de la división.

732 Resolución de problemas

733 -Areas de Conocimiento del Medio y Lengua Extranjera:

734 -Necesita priorizar los contenidos nucleares del ciclo en el que se encuentra.

735

736 -Para conseguir objetivos comunes al grupo, incluidas las áreas de Conocimiento del
737 medio natural, social y cultural y en Lengua Extranjera, se procurará que los contenidos
738 de las actividades hagan referencia a la realidad más próxima del alumno.

739

740

741 ***Necesidades del entorno:**

742

743 -Necesita un ambiente de enseñanza altamente estructurado y dirigido.

744 -Necesita instrucciones claras y precisas.

- 745 -Necesita realizar trabajos en grupos heterogéneos.
- 746 -Situar al alumno en el grupo donde pueda recibir ayuda complementaria de sus
747 compañeros.
- 748 -Necesita realizar las tareas de su grupo clase, generalmente, con menor grado de
749 dificultad.
- 750 -Necesita realizar, en la medida de lo posible, los trabajos en su grupo aula.
- 751 -Necesita realizar tareas concretas, cortas y motivadoras.
- 752 -Necesita realizar tareas concretas, cortas y motivadoras, con elementos perceptivos,
753 manipulativos,
- 754 -Necesita refuerzo de sus logros.

755

756

757 **V.-PROPUESTA CURRICULAR ADAPTADA**

758

759 **1.-ADAPTACIONES DE ACCESO AL CURRÍCULO:**

760

761 -No precisa.

762 -Ubicar al alumno en el lugar del aula en el que se compensen sus dificultades:

763 .Cerca/lejos de la pizarra.

764 .No den reflejos.

765 .Al entrar al aula.

766 .Lejos/cerca de las ventanas.

767 .En el lado derecho/izquierdo de la clase.

768 .Cerca/lejos del profesor.

769 .Con posibilidad de acceso al material.

770 -Proporcionar al alumno el mobiliario específico que precise: Atril, tipo de mesa y silla ...

771 -Proporcionar al alumno el equipamiento técnico específico que precise:

772 .material técnico para alumnos con deficiencia auditiva (prótesis auditivas, equipos de f m ...)

773 .material técnico para alumnos con deficiencia motora.

774 .material técnico para alumnos con deficiencia visual (máquina Perkins, braille'n print, ...)

775 -Proporcionar al alumno material específico (cuadernos de prelectura, hojas plastificadas para
776 trabajo en relieve, libros hablados, tableros o tarjetas para la comunicación, software
777 específicos,...)

778 -Proporcionar al alumno las ayudas específicas para utilizar los materiales de aula (ópticas,
779 software para uso de ordenadores, accesorios para uso de ordenadores: carcasas, punteros,
780 etc.)

781 -Adaptar los materiales escritos de uso común en el aula para que los pueda utilizar el alumno
782 (modificación de presentación, modificación de contenido, ...)

783 -Facilitar en las actividades habituales de enseñanza/aprendizaje y evaluación, la utilización de
784 su sistema de comunicación.

785

786

787

788 **2.-ADAPTACIONES DEL CURRÍCULO.**

789

790 **2.1.-Metodología y actividades (enseñanza-aprendizaje y evaluación):**

791

792 -Realizar el aprendizaje, en la medida de lo posible, con su grupo de referencia.

793 -Incorporar al alumno en actividades de tipo cooperativo, en las que tenga que realizar
794 trabajos de tipo gráfico y manipulativo, como forma de incrementar su
795 desenvolvimiento social.

796 -Evitar situaciones de respuesta inmediata.

797 -Sistematizar el control de la ejecución de las distintas tareas.

798 -Utilizar situaciones significativas y motivadoras.

799 -Relacionar los nuevos aprendizajes con los conocimientos previos del alumno,
800 formulando preguntas que los activen y presentando situaciones problemáticas.

801 -Para conseguir los objetivos comunes al grupo, prever las dificultades que se puedan
802 producir en el aprendizaje y realizar en esos momentos actividades graduadas en
803 complejidad que eviten el cansancio y la desmotivación:

804 *Partir de ejercicios, considerando su dificultad y el tiempo requerido para su
805 ejecución, que el alumno sea capaz de resolverlos por sí solo, sin necesidad de
806 instigación verbal.

807 *Modificar progresivamente la dificultad de dichas tareas.

808 -Incorporar las ayudas siguientes:

809 .visuales (ofrecer un modelo a seguir, presentar información gráfica y
810 escrita complementaria, ...)

811 .verbales (presentar información verbal complementaria, instrucciones
812 más sencillas, pormenorizadas y gesticularizadas, promoviendo su
813 repetición y su ejecución posterior (subvocalizando), refuerzos,
814 estrategias de atribución positiva, ...).

815 .elementos manipulativos si es necesario.

816 -Para realizar el aprendizaje de la lectoescritura seguir un método global, de marcha
817 analítica, partiendo de unas pocas palabras conocidas que contengan fonemas
818 fácilmente aislables (rana, mesa, pelota, ...), ayudándose de elementos gráficos,
819 manipulativos, etc.

820 -Introducir modificaciones en la presentación y realización de tareas de lectoescritura,
821 que minimicen la ansiedad que estas situaciones le pueden producir (presentación

- 822 inicial de contenidos de lectura, lectura silenciosa previa, tareas de acceso visual, uso
823 de letra script, etc.).
- 824 -Para facilitar los procesos de abstracción:
- 825 -presentar materiales y/o información de forma concreta.
- 826 -analizar sus características.
- 827 -relacionar las características encontradas.
- 828 -Entrenar de forma sistemática en procesos de estructuración de la información, tanto
829 de información oral como escrita.
- 830 -Entrenar de forma sistemática en procesos de planificación, ejecución y control,
831 usando autoinstrucciones.
- 832 -Necesita instrucciones claras y precisas.
- 833 -Presentar la información nueva por distintos canales (auditivo, acompañada de
834 movimientos, gráficos, posibilidad de manipulación), relacionando los nuevos
835 aprendizajes con los conocimientos previos del alumno, formulando preguntas que los
836 activen y presentando situaciones problemáticas.
- 837 -Introducir actividades para conseguir los objetivos específicos.
- 838 -Eliminar actividades para conseguir los objetivos específicos.
- 839 -Entrenar de forma sistemática en procesos de autoinstrucciones que favorezcan su
840 autoestima.
- 841 -Recompensar, de la forma más apropiada, los esfuerzos y los logros.
- 842 -Potenciar estrategias que desarrollen la relación social y ajuste emocional:
- 843 -Trabajo cooperativo (en grupo, en parejas, enseñanza tutorada, ...).
- 844 -Expresión de sentimientos, deseos, fantasías, ...
- 845 -Autoinstrucciones.
- 846 -Moldeamiento e conductas sociales apropiadas.

847

848

849 **2.2.-Objetivos/Contenidos/Criterios de evaluación.**

850

851 **Área de:** _____

852

OGA	OBJETIVOS	CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACION

OGA: Objetivo general de área.

VI.-APOYOS

HORA	LUNES	MARTES	MIÉRCOLES	JUEVES	VIERNES
	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:
	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:
	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:
	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:
	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:	Prof: Lugar: Agrup: Area:

VII.-COLABORACIÓN FAMILIAR

FAMILIAR	COMPROMISO ACTIVIDAD

VIII.-CRITERIOS DE PROMOCIÓN

La promoción de este alumno será motivada primordialmente por:

Haber repetido un curso.

Seguir integrado en su grupo.

Superar los criterios de evaluación propuestos.

IX.-SEGUIMIENTO

FECHA	VALORACION DE LA PROPUESTA CURRICULAR	PROPUESTAS

